

Gropkeramik vid Blindkällan

Ostlänken, fornlämningarna L2019:829, L2019:830 & L2022:6581,
Ekla 1:7, Nyköpings kommun, Södermanlands län.
Arkeologisk förundersökning.

Mellanneolitikum

Ingeborg Svensson

Gropkeramik vid Blindkällan

Ostlänken, fornlämningarna L2019:829, L2019:830 & L2022:6581,
Ekla 1:7, Nyköpings kommun, Södermanlands län.
Arkeologisk förundersökning.

Mellanneolitikum

Ingeborg Svensson

Sammanfattning

Under hösten år 2023 genomförde Sörmlands Arkeologi AB en arkeologisk förundersökning av tre fornlämningar vid Blindkällan utanför Tystberga i Södermanlands län. Fornlämningarna utgjordes av en härd (L2019:829), en nedgrävning (L2019:830) och ett boplatsoområde (L2022:6581). Förundersökningen genomfördes med anledning av Trafikverkets planeringsarbete inför byggnationen av den nya järnvägen Ostlänken.

Förundersökningen resulterade i ett nytt boplatsoområde som registrerades i KMR och fick lämningsnummer L2023:5903. Inom boplatsten fanns ett antal härdanläggningar och ett fyndförande kulturlager. Fyndmaterialet utgjordes till absolut största delen av keramik, men även brända ben samt slaget- och bearbetat stenmaterial av kvarts, kvartsit, flinta, grönsten, sandsten och granit. Keramikmaterialet utgjordes till största delen av så kallat porigt gods och var delvis dekorerat, framför allt med kamstämpel, men också med andra typer av intryck och ristade linjer. Utifrån strandlinjeförskjutning och keramikens karaktär/utseende har boplatsten fått en relativ datering till senare delen av mellanneolitikum (2600-2300 f. Kr) och den groppkeramiska hantverkstraditionen.

Till samma tidsperiod och hantverkstradition hör boplatsoområdet L2022:6581, men här talar det lägre topografiska nivåerna för att delar av boplatsten också har brukats in i senneolitikum. Här var antalet fynd betydligt färre och endast hälften av den totala fyndmängden utgjordes av keramik, som i övrigt omfattade slaget- och bearbetat stenmaterial och några fragment brända ben. Stenmaterialet bestod av slagen kvarts och kvartsit tillsammans med enstaka avslag av porfyr, flinta och granit. Därutöver framkom en del av en pilspets i grå skiffer. Keramiken utgjordes av både porigt och fast gods. I de fall skärvorna var dekorerade utgjordes dekoren framför allt av kamstämpelintryck, men i ett fall även av gropdekorer och snörintryck och i ett annat fall av tvärsnodd i fiskbensmönster.

Idag skiljs de båda fornlämningarna åt av en vägsträckning med tillhöranden diken och vägslänter, dvs en yta som inte innehöll några spår efter förhistoriska aktiviteter. Med stor sannolikhet har de idag separat registrerade fornlämningarna (L2022:6581 & L2023:5391) ursprungligen utgjort ett gemensamt sammanhängande boplatsoområde.

Rapporten laddas ned via
www.sormlandsarkeologi.se

eller beställs från

Sörmlands Arkeologi AB
Tideliussgatan 37
118 69 Stockholm

mail@sormlandsarkeologi.se

Grafisk form och layout: Lars Norberg
Kart- och ritmaterial: Ingeborg Svensson
Omslagsfoto: Runstenen U692 på Oknö i Mälaren.

Upphovsrätt, om inget annat anges, enligt Creative Commons licens CC BY.
<http://creativecommons.org/licenses/by/4.0/deed.sv>

© Sörmlands Arkeologi AB
Nyköping 2024

Innehåll

Sammanfattning 2

Utgångspunkt 5

Bakgrund

Tidigare utredningar vid Blindkällan

Syfte & metod 6

Syfte

Metod

Topografi & kulturmiljö 9

Resultat L2019:829 10

L2023:5903, boplatsoområde

Datering

Resultat L2019:830 15

Omfattning

Resultat L2022:6581 15

Omfattning & karaktär

Datering

Slutord 21

Utvärdering 22

Referenser 22

Arkiv

Administrativa uppgifter 24

Bilagor 25

Bilaga 1, Plan över samtliga arkeologiska sökschakt som grävts vid Blindkällan mellan år 2018 & 2023.

Bilaga 2, Anläggningsbeskrivningar

Bilaga 3, Fyndlista

Bilaga 4, Schaktbeskrivningar

Bilaga 5, Rutlista & rutplan L2023:5903.

Bilaga 6, Osteologisk rapport med benlista

Bilaga 7, Vedartsanalys

Bilaga 8 ¹⁴C-analys

Figur 1. Utdrag ur Sverigekartan med förundersökningens belägenhet markerad. Skala 1:1 000 000.
Källa: Lantmäteriet.

Utgångspunkt

Sörmlands Arkeologi AB har under perioden 2–10 oktober år 2023 genomfört en arkeologisk förundersökning av fornlämningarna L2019:829, L2019:830 och L2022:6581 inom fastigheten Ekla 1:7 i Nyköpings kommun, Södermanlands län. Lämningarna utgjordes av en härdanläggning (L2019:829), en nedgrävning/boplatslämning övrig (L2019:830) och ett boplatssområde (L2022:6581). Förundersökningen genomfördes med anledning av Trafikverkets planeringsarbete inför byggnationen av den nya järnvägen Ostlänken, som i Södermanlands län berör Trosa och Nyköpings kommuner.

Då fornlämningarna kommer att beröras av den planerade byggnationen fattade Länsstyrelsen i Södermanlands län beslut om en arkeologisk förundersökning av lämningarna inom området för järnvägens markanspråk. Beslutet (1st dnr 431-835-2022) fattades med stöd av 2 kapitlet 13 § i Kulturmiljölagen (1988:950). Ansvarig för kostnaden var Trafikverket.

Projektledare samt fält- och rapportansvarig var Ingeborg Svensson. I fältarbetet deltog även Patrik Gustafsson Gillbrand och Lars Norberg. Samtliga är verksamma som arkeologer vid Sörmlands Arkeologi AB.

Bakgrund

Ostlänken är en ny 15 mil lång dubbelspårig järnväg mellan Järna och Linköping, med planerade stationer vid Vagnhärad, Nyköping, Skavsta flygplats, Norrköping och Linköping. Förberedelsearbetet och planeringen av järnvägen har i stort sett pågått under hela 2000-talet (Järnvägsutredning 2010).

År 2010 fattades beslut om vilken korridor som skulle ligga till grund för fortsatt planering. Under hösten 2014 genomfördes arkeologiska utredningar etapp 1 inom samtliga delsträckor av den fastslagna järnvägskorridoren i Södermanland län (Svensson 2014, Svensson & Svensson Hennius 2015, Bondesson 2015, Beckman-Thoor & Färjare 2015, Björklund & Hed Jakobsson 2015). Resultaten ingick som ett av flera underlag inför beslut om järnvägens placering inom själva korridoren.

Därefter togs förslag på järnvägens sträckning inom korridoren fram av Trafikverket. Inom området för den föreslagna spårlinjen genomfördes sedan arkeologiska utredningar etapp 2 med utgångspunkt i resultaten från etapp 1. Det arkeologiska fältarbetet har varit uppdelat på delsträckor och har utförts vid olika tillfällen av skilda arkeologiska aktörer mellan år 2016 och 2019 (se tex. Beckman-Thoor 2018, Andersson & Svensson 2020, Hjulström 2020, Bondesson 2021). I dagsläget har hela sträckningen som går genom Södermanlands län varit föremål för etapp 2 utredningar. Under arbetet med respektive järnvägsplan har det sedan tillkom-

mit ytor och vissa mindre förändringar har gjorts av järnvägssträckningen. Som en konsekvens av det har kompletterande utredningar genomförts underhand, både inom Trosa och Nyköpings kommun (se tex. Celin & Guinard 2022, Norrgren 2022, Beckman-Thoor 2023).

Parallellt med de kompletterande utredningarna har också en mängd arkeologiska förundersökningar genomförts av de fornlämningar och fornlämningsmiljöer som kommer att påverkas av järnvägssträckningen, både inom Trosa och Nyköpings kommun (se tex. Gustafsson Gillbrand 2023 & Wikborg 2024).

Tidigare utredningar vid Blindkällan

Blindkällan med omgivningar ingick i den delsträcka av järnvägskorridoren som sträckte sig mellan Sjösa och Sillekrog. Här genomfördes den inledande arkeologiska utredningen etapp 1 av Arkeologikonsult i samverkan med Stiftelsen Kulturmiljövård i Mälardalen. Vid Blindkällan pekades ett boplatssområde ut (objekt 58) som sedan blev föremål för sökschaktning i samband med arkeologisk utredning etapp 2 (Björklund & Hed Jakobsson 2015, s. 41f).

Sökschaktningen genomfördes år 2018/2019 och resulterade i två fornlämningar i form av en härd (L2019:829) och en nedgrävning/boplatslämning övrig (L2019:830). Härden daterades genom ¹⁴C-analys till 1380-1110 f. Kr, det vill säga bronsålder medan nedgrävningen hörde hemma i 1400-1600-tal. Därutöver eftersöktes spår efter de tre torp som enligt kart- och arkivstudien skulle ha funnits i området, men inga bebyggelselämningar kunde konstateras på de utpekade platserna, L1982:7601, L1982:7577 och L1982:7579 (Hjulström 2020, s. 22f & KMR).

Därefter genomförde Arkeologikonsult ytterligare en arkeologisk utredning etapp 2 med syftet att klargöra torpet Blindkällans bebyggelsehistoria över tid. Utredningen utfördes år 2022 och omfattade såväl en fördjupad kart- och arkivstudie som sökschaktning i området. I samband med utredningen påträffades boplatssområdet L2022:6581 bestående av två kokgröpar, en härd och sex stolphål. Två av härdanläggningarna daterades genom ¹⁴C-analys till mellaneneolitikum (3350-3080 respektive 2910-2740 f.Kr) medan ett av stolphålen istället tillfördes sen vikingatid/medeltid, 1030-1220 e. Kr (Låås 2022).

Arkeologikonsult genomförde också en kompletterande arkeologisk utredning för tillkommande ytor i anslutning till järnvägssträckningen våren 2023. Vid det tillfället grävdes sammanlagt nio sökschakt inom en yta som var belägen strax nordöst om fornlämning L2019:829. Inga förhistoriska anläggningar och/eller fynd påträffades inom området, däremot kunde ett par avfallsgrovar och ett sentida dike konstateras på platsen. Samtliga hörde hemma i historisk tid (Karlén 2024).

Syfte & metod

Syfte

Det övergripande syftet med förundersökningen var att ge länsstyrelsen ett beslutsunderlag inför prövning om tillstånd till ingrepp i fornlämningarna och ett underlag för att bedöma behovet och omfattningen av en eventuell kommande arkeologisk undersökning.

För lämning L2022:6581 var det specifika syftet att fastställa och dokumentera fornlämningens karaktär, datering, utbredning och komplexitet samt att tillvarata fornfynd. Syftet med förundersökningen av L2019:829 och L2019:830 var att avgränsa lämningarna åt sydöst inom arbetsområdet för järnvägen.

Metod

Inledningsvis grävdes sökschakt med hjälp av grävmaskin. Syftet med sökschaktningen var att bedöma fornlämningarnas rumsliga utbredning, karaktär och komplexitet. Sökschaktens sammanlagda yta uppgick till lite drygt 810 m². I samband med sökschaktningen genomfördes rensning för hand och påträffade fynd och anläggningar markerades ut och mättes in.

Inom de schakt där det framkom fyndförande kulturlager grävdes sammanlagt tre stycken 1x1 meter stora rutor för att få en uppfattning om stratigrafi och

fyndinnehåll. Rutorna grävdes i stick om 0,05 m och torrsållades genomgående. För detaljerad information angående rutornas innehåll, karaktär och lokalisering, se bilaga 5.

Sex av de tidigare påträffade anläggningarna inom L2022:6581 och åtta anläggningar som framkom i samband med förundersökningen dokumenterades och undersöktes till sin helhet (se bilaga 2). Syftet var att bestämma anläggningarnas karaktär och kronologiska sammanhang. Material för ¹⁴C-analys samlades genomgående in i samband med undersökning av anläggningarna. Alla fynd, förutom uppenbart recenta föremål, tillvaratogs i samband med den arkeologiska förundersökningen.

Samtliga sökschakt, provrutor, rensfynd, anläggningar, prover, topografiska objekt etc. mättes in med RTK/GPS. Schakt, rutor och anläggningar beskrevs i text och dokumenterades genom fotografering. Alla sökschakt lades igen i samband med att fältarbetet avslutades. Dessförinnan hade samtliga kvarliggande anläggningar och fyndförande områden täckts med fiberduk.

Naturvetenskapliga analyser

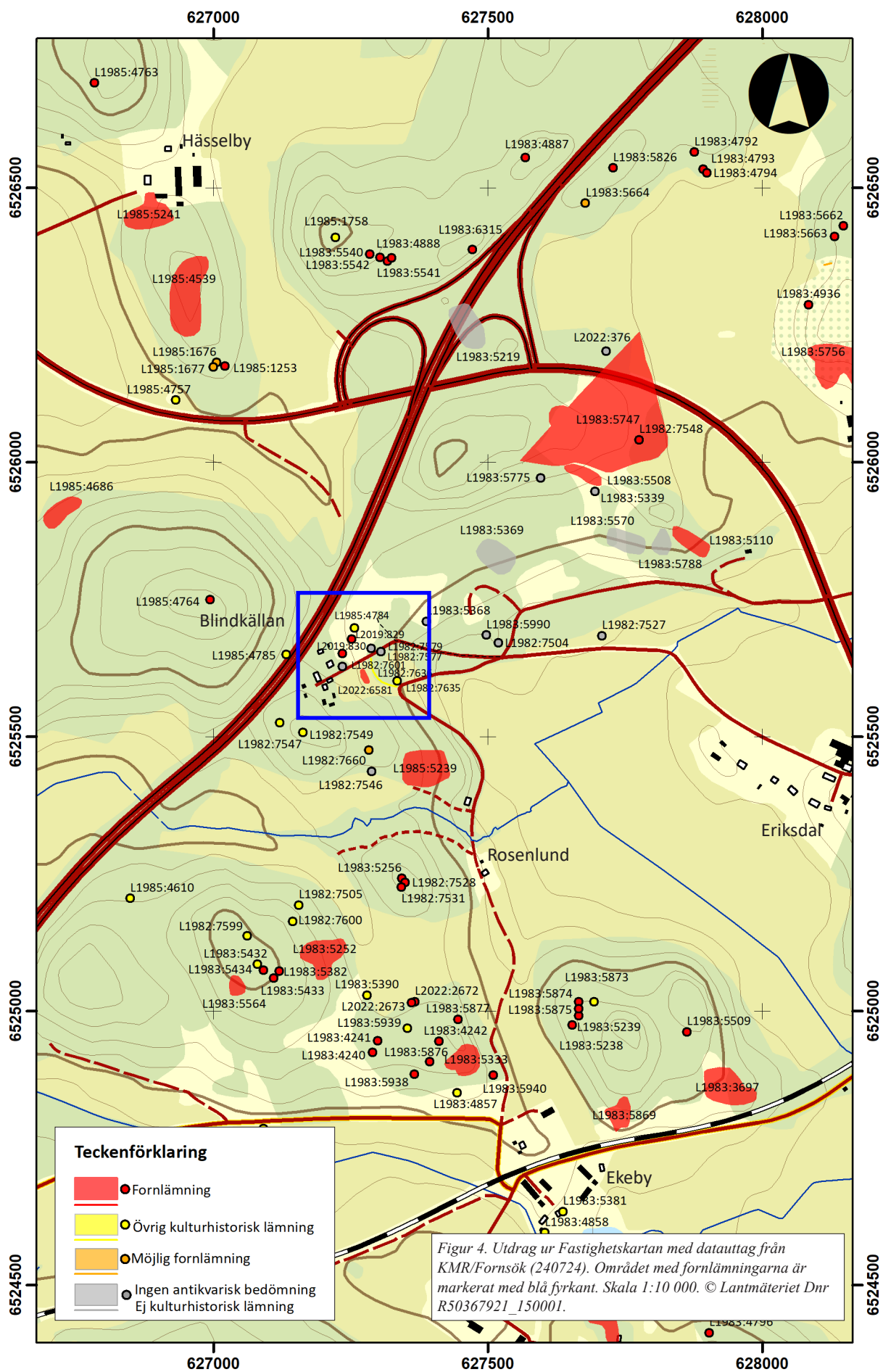
De analyser som använts är vedartsanalys, ¹⁴C-analys och osteologisk analys. Vedartanalysen har utförts av Erik Danielsson på Vedlab. Syftet var att identifiera träslag samt att minimera risken att ¹⁴C-datera träkol med

Figur 2. Vägen som gick mellan de två undersökningsområdena fotograferad från sydväst. Till höger skimtar ett schakt inom L2022:6581 och till vänster ett av schakten i anslutning till L2019:829 & L2019:830. Foto: Ingeborg Svensson 2023, Sörmlands Arkeologi AB.

Figur 3. Utdrag ur Terrängkartan med förundersökningens belägenhet markerad. Skala 1:50 000.
Källa: Lantmäteriet

hög egenålder (se bilaga 7).¹⁴C-analysen har genomförts av Ångströmlaboratoriet vid Uppsala universitet. Syftet med analysen var att skapa ett kronologiskt underlag för en diskussion angående lämningarnas ålder och brukningstid (se bilaga 8). Det osteologiska materialet har analyserats av Emma Sjöling på SAU (Societas Archaeologica Upsaliensis) och syftade till att art- och benslagsbestämma benmaterialet (se bilaga 6).

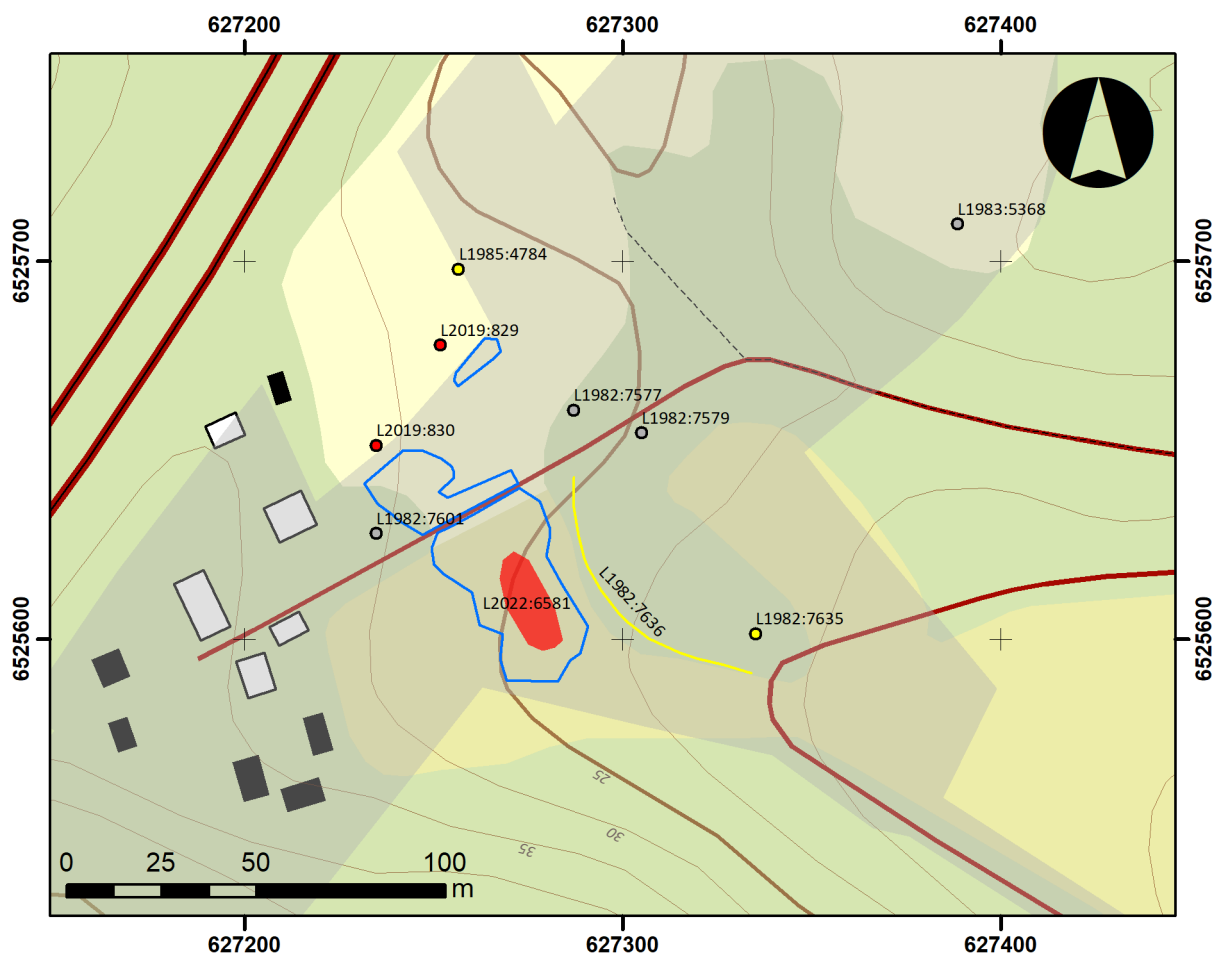
Topografi & kulturmiljö

Den omgivande natur- och kulturhistoriska miljön finns utförligt beskriven i den rapport som sammanställdes i samband med den inledande inventeringen av delen Sjösa-Sillekrog inför planeringen av Ostlänken (se Björklund & Hed Jakobsson 2015). Av den anledningen följer här endast en kort översiktlig beskrivning av fornlämningarnas närmiljö.

Området präglas av närheten till E4:an och bebyggelsen vid Blindkällan, som idag utgörs av både stående och rivna byggnader. I anslutning till gårdsbebyggelsen

finns upplag med skrot och skräp, plåtskjul, vändplaner, grusade ytor och en väg som delar det huvudsakliga förundersökningsområdet i två delar. Vägen är uppbyggd och har en ganska kraftig slänt och ett dike längs med den södra sidan (se figur 2).

Förundersökningsområdena norr om vägen var belägna på en relativt plan gräsbeväxt yta (tidigare åkermark), med enstaka grupper av träd i form av tallar och björkar. Söder om vägen sluttar terrängen brant mot sydöst och även här utgjordes marken av obrukad åkermark. I ett mer översiktligt perspektiv är miljön belägen mellan två skogsbeklädda höjdparter med utsikt över den uppodlade dalgången i öster. Jordarten i området utgörs av isälvsavlagringar, det vill säga sand i olika fraktioner. Höjden över havet varierar mellan cirka 25 och 30 meter (Jordartskartan, Nyköping NO). Strax nordöst om området finns en igenväxt stor grustäkt (Rogsta grustäkt), vilken har haft en storlek om ungefär femton hektar. Här togs bland annat stora mängder sand och grus i samband att järnvägen mellan Järna och Nyköping byggdes på 1910-talet. Sand- och grustaget användes åtminstone till slutet av 1960-talet och bör inte ha varit i storskaligt bruk sedan tidigt 1970-tal

Figur 5. Plan över förundersökningsområden (blå) och aktuella fornlämningar (röda) inför den arkeologiska förundersökningen. I bakgrunden syns markanspråken för Ostlänken som en svagt grå skraffering. Skala 1:2000.

(Hjulström 2020 och där a a, SLM bildnr M018807 & Länsstyrelsen Södermanland län, Beslut 1973-02-02).

Täktverksamheten har gjort att ett okänt antal fornlämningar fått stryka på foten och att olika former av arkeologiska räddningsinsatser och undersökningar har genomförts inom eller i anslutning till takten under täktverksamhetens aktiva period. Det rör sig dels om stenåldersboplatser (se tex. L1983:5368, L1983:5508, L1983:5788), dels om gravar och gravfält från både brons- och järnålder (se tex. L1983: 5369, L1983:5990, L1983:5775). Boplatserna har i flera fall innehållit ett mellanneolitiskt fyndmaterial, framför allt i form av så kallad gropkeramik. Det finns också ett antal lösfynd från området som till delar kan tillföras samma tidsperiod (se tex. L1983:5990, L1985:4784). Ytterligare en delvis undersökt gropkeramisk boplatz finns sydöst om det aktuella förundersökningsområdet (L1985:5239) och på det bakomliggande höjdpartiet har det påträffats fynd av slagen kvarts i samband med tidigare genomförda utredningar inför Ostlänken (L1982:7547).

I övrigt förekommer en relativt stor mängd platser för tidigare lägenhetsbebyggelser i närområdet och i den omgivande terrängen (L1982:7601, L1982:7577, L1982:7579 & L1982:7504) tillsammans med en färdväg (L1982:7636) och en plats med tradition (L1982:7635). För en fördjupning angående den bebyggelsehistoriska utvecklingen vid Blindkällan hänvisas till tidigare rapporter (Hjulström 2020, Låås 2022).

Resultat L2019:829

Lämningen var belägen utanför arbetsområdet för järnvägen, cirka sju meter nordväst om förundersökningsområdet, och utgjordes av en enstaka anläggning i form av en härd (se figur 5 & 7). Härden beskrivs som rund 1,6 meter i diameter med en fyllning av kol och skärvig sten, till hälften belägen utanför schaktet. Vid den arkeologiska utredningen år 2019 ¹⁴C-daterades ett hasselnötskal från anläggningen till 1380-1110 f. Kr (Hjulström 2020, s. 22f & KMR).

Cirka tjugo meter sydöst om fornlämningen framkom bland annat ett fyndförande kulturlager som innehöll såväl keramik, brända ben och slaget stenmaterial. Efter samråd med länsstyrelsen bestämdes att lämningen skulle registreras som ett nytt *boplatsområde* i Fornreg och lämningen fick lämningsnummer **L2023:5903**. Vid samma tillfälle beslutades också att lämningens karaktär, utbredning och datering skulle fastställas i samband med förundersökningen (telefonsamtal 231006). Utanför järnvägens arbetsområde är utbredningen för L2019:829 fortfarande okänd.

L2023:5903, boplatsområde

Boplatsområdet är cirka 35x15–30 meter stort (N–S) och består av förhistoriska anläggningar och ett fyndförande kulturlager (se figur 7). Fornlämningen är belägen på en plan avsats med sluttning mot öst och sydöst.

Figur 6. Vy över Rogsta grustäkt från östsydöst. Fotografiet är rivet & ihopsatt, därav kontrastskillnaden på åkermarken. Delvis bearbetat i Photoshop. Foto: Karl Gustav Pettersson 1968. Källa: Sörmlands museums samlingar, SLM M018807. Licens: Erkännande (CC BY 4.0)

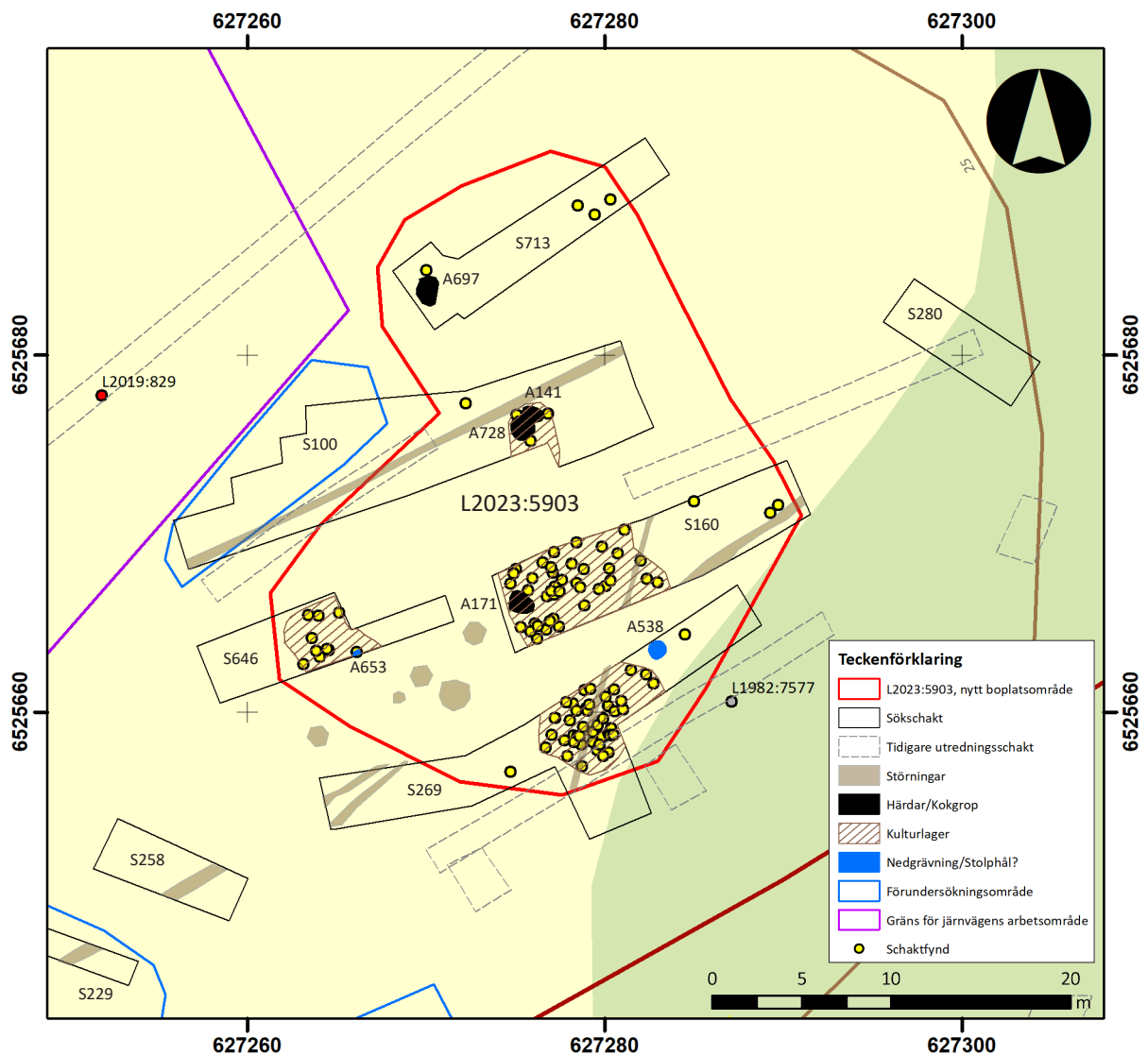
Lämningens utbredning har gjorts utifrån fynd- och anläggningsspridning. De tidigare grävda sökschakten i området har också ingått som ett underlag för boplatsoområdets utbredning (Hjulström 2020 & Låås 2022).

Anläggningar

Sammanlagt framkom sex anläggningar i form av tre *härddar* (A141, A171, A697), en *kokgrop* (A728), en *nedgrävning* (A538) och ett *möjligt stolphål* (A653). Härddarna var väl avgränsade, cirka 1,20–1,60 meter stora, och syntes som svarta mörkfärgningar med skärvig sten, kol och sot i ytan. Kokgropen var rund, cirka 1,4 meter i diameter, gråaktig till färgen och stenfylld (stick med skärslev). Anläggningarna påträffades centralt och inom den nordvästra delen av fornlämningen

(se figur 7). En av härddarna undersöktes till sin helhet (A141). Anläggningen var 0,15 meter djup, hade en skålformad profil och en fyllning av svartgrå finsand, kol/sot tillsammans med skörbrända stenar. Genom ¹⁴C-analys av träkol från fyllningen har härden daterats till bronsålder/förromersk järnålder (se vidare under Datering).

Nedgrävningen (A538) framkom i den sydöstra delen av boplatsoområdet och syntes som en väl avgränsad, cirka 0,50 meter i diameter stor rund mörkfärgning i plan. Genom undersökning visade sig nedgrävningen vara cirka 0,30 meter djup med en fyllning av brungrå finsand. Anläggningen hade en tydlig form i profil och innehöll ett antal små spjälkade fragment förhis-

Figur 7. Plan över schakt, anläggningar, kulturlager och fynd inom boplatsoområdet L2023:5903 tillsammans med sedan tidigare registrerade kulturhistoriska lämningar i KMR (datauttag 240724). Skala 1: 400.

torisk keramik (F212). Det möjliga stolphålet (A653) utgjordes av en väl avgränsad rundad mörkfärgning i det fyndförande kulturlagret A478. Anläggningen låg i kanten av schakt 646 och undersöktes inte i samband med förundersökningen.

För fördjupad och detaljerad information angående anläggningarna hänvisas till bilaga 2.

Fyndmaterial

Fynden framkom framförallt i ett fyndförande kulturlager (A478), vilket syntes som en flammig svartbrun och fläckvis sotig yta centralt inom boplatsoområdet (se figur 7 & 8). Lagret var något diffust men syntes tydligt när marken var fuktig.

Det fyndförande lagret bedömdes utifrån rutgrävningen vara mellan 0,15 och 0,20 meter tjockt och innehöll relativt rikliga mängder fynd i form av keramik, brända ben samt slagen- och bearbetad kvarts, kvartsit, grönsten, flinta, sandsten och granit.

Bortsett från benmaterialet, som har analyserats osteologiskt, har övriga materialkategorier endast basregistrerats. Utifrån materialkategori ser fyndfördelningen ut på följande sätt:

Material	Antal	Antal %	Vikt (g)	Vikt%
Ben	88	16%	21,06	1%
Keramik	439	77%	1279,86	70%
Sten	40	7%	535,6	29%
Summa	567	100%	1836,52	100%

Keramik. Den absolut största delen av fyndmaterialet, både till antal och vikt, utgörs av mer eller mindre fragmenterad keramik. Där det inte har gått att bestämma till vilken del av kärlet som skärvorna hört har de genomgående registrerats som bukskärvor. I fyndlistan har det noterats om det rör sig om spjälkade små fragment eller inte. Färgen på keramiken varierar något, men generellt rör det sig om olika former av beige och grågula nyanser.

Av det totala antalet fyndposter utgörs cirka 70% av så kallat porigt gods, det vill säga att keramiken är magrad med någon form av kalkhaltigt material som upplösts över tid, vilket gjort att keramiken är full av små hål. I de fall där enstaka små korn av krossad bergart har noterats, men där skärvorna i övrigt ger ett poröst intryck, har de också registrerats som porigt gods. Den resterande delen av materialet har bedömts som fast gods och är magrat med krossad bergart. De mynnings-

Figur 8. Det fyndförande kulturlagret (A478) syntes relativt tydligt i schakten. På bilden syns schakt 269 till vänster och schakt 160 till höger. Bilden är tagen från östnordöst. Foto: Patrik Gustafsson Gillbrand 2023, Sörmlands Arkeologi AB.

F199

F182

F205

F190:1

F288

F190:2

Figur 9. Exempel på dekorerade keramikskärivor från boplatssområde L2023:5903. Ej skalenska. Foto: Lars Norberg 2024, Sörmlands Arkeologi AB.

former som har kunnat urskiljas är raka med rundad eller plan mynningskant tillsammans svagt utåt- eller inåtböjda med rundad utåtgående mynningskant. Några av bukskärivorna har en något rundad skarpvinklad skuldra (se tex F190, F288), men i övrigt rör det sig om olika typer av konvexa former. Angående bottenbitar så har de varit svåra att urskilja. De eventuella skärivorna som kan höra till kategorin har en rundad eller plan form (F202, F207 & F228).

Utifrån antal fyndposter är cirka 30% av keramiken dekorerad, medan övriga skärivor saknar synlig ornamentik. Dekor förekommer framförallt på skärivor av porigt gods, men även på ett antal skärivor som är magrade med krossad bergart.

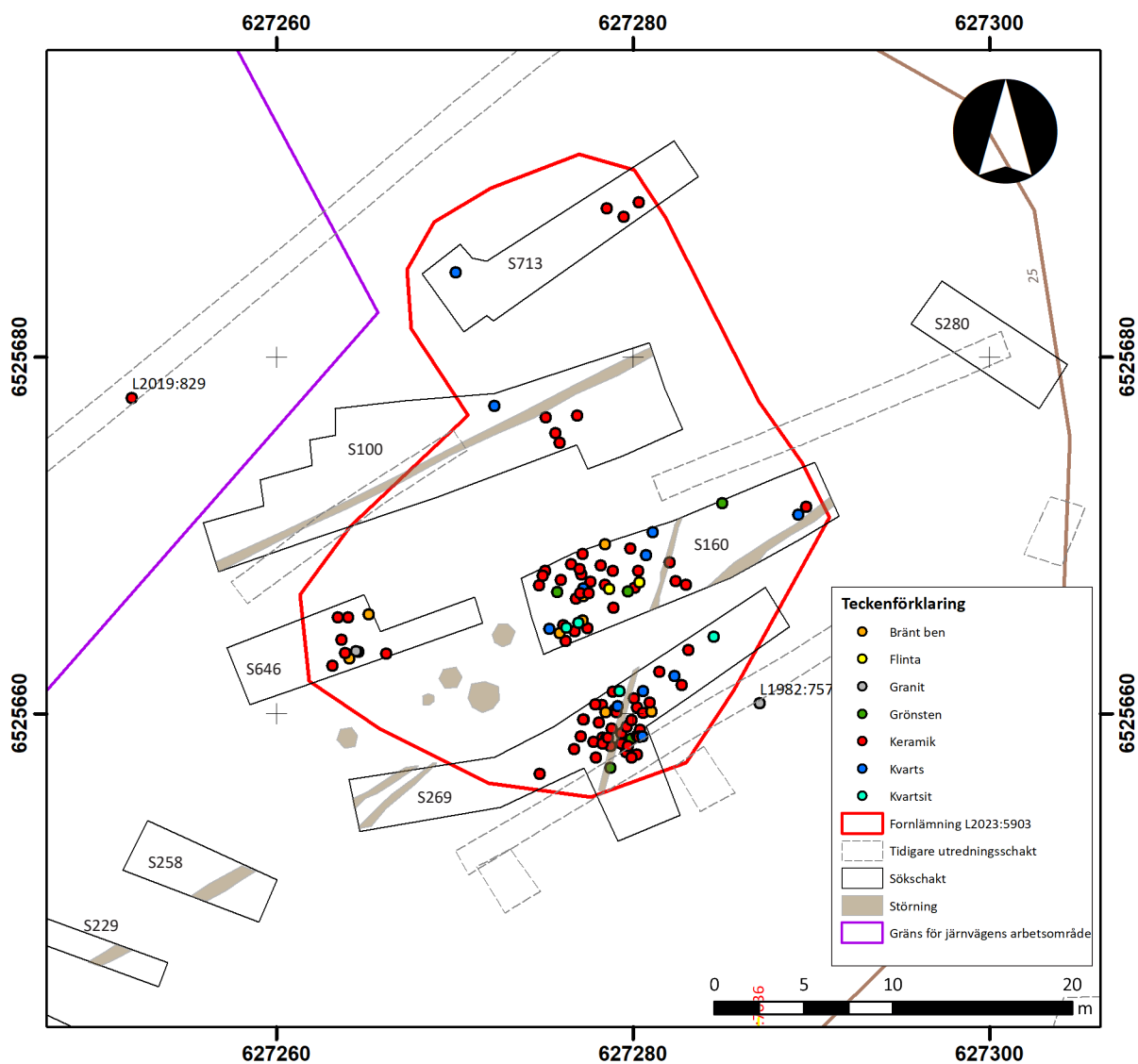
Den vanligaste dekortypen är kamstämpel i olika mönster, men också andra typer av små runda och grunda rektangulära intryck i horisontella, vertikala

eller diagonala rader. På ett mynningsfragment förekommer snörintryck (F199). Det finns också linjedekor, där linjerna är dragna som korta vertikalt eller snett ställda streck i horisontella rader (F205 & F288). I några fall har linjerna dragits så de bildar en krysskräffring eller trekantiga former (F173 & F182). På en skärva syns både horisontella och vertikala rader med flacka bågformade intryck (F190). Gropdekor saknas helt i materialet. Dekoren förekommer på både mynnings- och bukbitar. På mynningarna återfinns den dels på halsen under mynningskanten, men i flera fall även ovanpå själva mynningskanten.

Keramikens karaktär och dekor tillsammans med fornlämningens topografiska belägenhet ligger till grund för att materialet i huvudsak bedöms höra hemma i mellan-

neolitikum (3300-2300 f. Kr) och den gropkeramiska hantverkstraditionen. Avsaknaden av gropdekor, dominans av kamstämpeldekor och ett par förekomster av ett skarpvinklade bukbitar/skuldror talar för att keramiken utgörs av så kallad Fagervik IV typ (Bagge 1951, s. 78ff, Edenmo m. fl 1997, s. 177f, Kihlstedt m. fl 2023, s.99ff & Ytterberg 2007, s. 392ff). I keramikmaterialet finns troligen även fragment och skärvor som kan tillföras andra faser av Fagervikstypologin. För att utreda det närmare krävs att materialet specialstuderas, något som inte har varit möjligt att genomföra inom ramen för det här rapportarbetet.

Ben. Sammanlagt framkom och tillvaratogs ett åttio-tal fragment brända ben, vilket till antal utgör den näst största fyndkategorin på bopplatsen. Utöver de ben som

Figur 10. Fyndspridning inom boplatssområde L2023:5903 utifrån materialkategori. Skala 1:400.

allmänt har kunnat bestämmas till däggdjur av olika storlek, rovdjur och fisk, omfattar materialet ben från *gädda*, *bäver*, *älg* och *duvhök* (se vidare Osteologisk analys med benlista bilaga 6).

Sten. Antalet fynd av slaget- och bearbetat stenmaterial uppgår sammanlagt till 40 stycken och utgörs till största delen av *kvarts*, men också *kvartsit*, *flinta*, *grönsten*, *sandsten* och *granit*.

Till antalet utgör materialkategorin den minsta, medan den naturligt nog utifrån vikt uppgår till den näst största fyndkategorin på boplaten. Utifrån råmaterial fördelar sig stenmaterialet på följande sätt inom fornlämningen:

Material	Antal	Antal %	Vikt (g)	Vikt%
Flinta	5	12,5%	7,68	1,4%
Granit	1	2,5%	9,1	1,7%
Grönsten	7	17,5%	192,28	35,9%
Kvarts	19	47,5%	245,36	45,8%
Kvartsit	7	17,5%	70,22	13,1%
Sandsten	1	2,5%	10,96	2,1%
Summa	40	100%	535,6	100%

Kvartsmaterialet omfattar avslag, avslagsfragment, splitter och ett kärnfragment (F161). Avslagen är stora och av fin kvalitet. Tillslagningstekniken utgörs framför allt av bipolär metod, men ett antal exempel på plattformsteknik förekommer också. *Kvartsiten* är av olika typ med färger som varierar i röda och grå nyanser (se tex F186 & F293). Materialet omfattar både avslag och avslagsfragment som reducerats med enbart plattformsmetod.

Grönstensmaterialet omfattar avslag och avslagsfragment, men också ett *yxfragment med slipyta* (F198). Det ringa antalet avslag talar mot att det tillverkats yxor, däremot visar förekomsten av ett fragment att yxor har brukats på boplaten. *Flintan* utgörs av ett bränt splitter, ett slipat yxfragment och en kärna av grå sydsandinavisk flinta (F163, F151 & F157). Materialet innehåller även två avslag i kristianstadsflinta (F160 & 195). Därutöver framkom ett avslag i brunröd *sandsten* och ett avslag i *grå granit* (F168 & F661).

Datering

Utifrån strandlinjeförskjutningen i området kan boplaten som tidigast tagits i anspråk under *senare delen av mellanneolitikum*, det vill säga från och med cirka 2600 f. Kr (Pliikk m. fl. 2024, s. 31). Tillsammans med keramikens karaktär och utseende talar det för att den kronologiska tyngdpunkten ligger i den *gropkeramiska kulturen* och *mellanneolitikum B* (2700-2300 f. Kr).

En ¹⁴C-analys av träkol från en undersökt härd till 753-413 f. Kr (kalibrerad ålder 2 sigma 95,4%) pekar också mot att det förekommit aktiviteter på platsen under yngre bronsålder/förromersk järnålder.

Resultat L2019:830

Lämningen var belägen cirka sex meter nordväst om arbetsområdet för järnvägen (se figur 5 & 11) och utgjordes av en enstaka anläggning i form av en *boplatlämning övrig*. Den beskrivs som en nedgrävning av okänd storlek, då den inte togs fram till sin helhet i samband med utredningen år 2018. Vid utredningstillfället ¹⁴C-daterades kol från anläggningen till historisk tid och tidsintervallet 1480 –1660 (Hjulström 2020, s. 22f & KMR).

Omfattning

Inget av arkeologiskt intresse framkom i något av sökschakten som grävdes inom området för järnvägens markanspråk sydöst om lämningen.

Området framstod som relativt kraftigt påverkat av aktiviteter under modern tid, vilket syntes i schakten i form av påförda massor (lera), ledningsschakt och förekomster av recent byggnadsmaterial som till exempel tjärpapp och tegel. Den ursprungliga markytan utgjordes av finsand i olika gula nyanser. För mer detaljerad information, se figur 11 och bilaga 4.

Utanför arbetsområdet för järnvägen är lämningens utbredning fortfarande okänd.

Resultat L2022:6581

Omfattning & karaktär

Boplatområdet avgränsades åt samtliga väderstreck inom järnvägens arbetsområde och uppgår nu till en yta om cirka 37x19–27 meter (NV–SÖ). Boplatområdet består av två kokgropar, en härd och ett förhistoriskt fyndmaterial. Fornlämningen är belägen i en slänt med brant sluttning åt sydöst (se figur 7, 11 & 12).

Lämningen bedömdes som påverkad av aktiviteter som skett under modern tid i form av ledningsschakt, stenlyft och märkliga mindre ytor med lera och morän. Fornlämningens utbredning har gjorts utifrån fynd- och anläggningsspridning samt topografiska förhållanden. De tidigare grävda sökschakten i området har också ingått som ett underlag för boplatens utbredning (Hjulström 2020 & Låås 2022).

Anläggningar

Samtliga stolphål och möjliga stolphål (A102-A107) som hade konstaterats i samband med den tidigare arkeologiska utredningen schaktades fram, men inte de tre sedan tidigare delvis undersökta och ¹⁴C-daterade härd/kokgroparna (A108-A110). Tillsammans med de möjliga anläggningar som framkom vid sökschaktningen uppgick det totala antalet anläggningar till sju stycken (se bilaga 2).

Bortsett från de ovan nämnda härdanläggningarna, undersöktes alla anläggningar och möjliga anläggningar till sin helhet inom ramen för den arkeologiska förundersökningen. Av det totala antalet utgick sammanlagt sex stycken, då de vid undersökning visade sig sakna såväl form som djup och innehåll. För detaljerad information angående anläggningar, se bilaga 2.

Utiifrån anläggningstyp fördelade sig anläggningarna på följande sätt:

Anläggningstyp	Antal
Härd	1
Kokgrop	2
Rest av kulturlager	1
Stolphål	3
Störhål/pinnhål	4
Utgår	6
Summa	17

Härd & kokgropar: Härdanläggningarna var belägna intill varandra i den södra kanten av boplatsoområdet (se figur 12). Storleken på anläggningarna varierade mellan cirka 0,50 och 1 meter i plan.

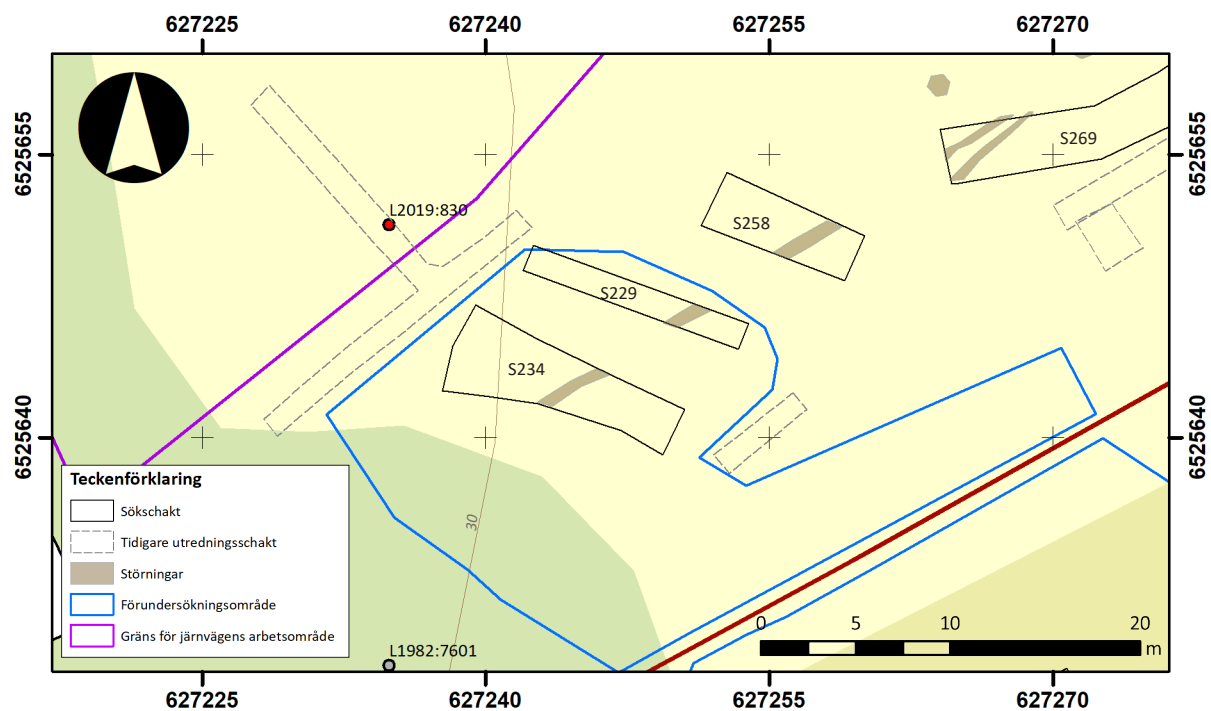
Kokgroparna beskrivs som runda och av lerig silt med kolinslag och skörbrända stenar (A108 & A109). Den som undersöktes (A109) uppges vara 0,2 meter djup.

Härden beskrivs som en möjlig härd (A110) med en fyllning av svart sandig silt och rester av kolbitar. Här uppgick djupet till 0,12 meter. Två av härdanläggningarna (A108 & A110) anges vara skadade av sentida ledningsschakt på platsen (för detaljerad information, se Låås 2022).

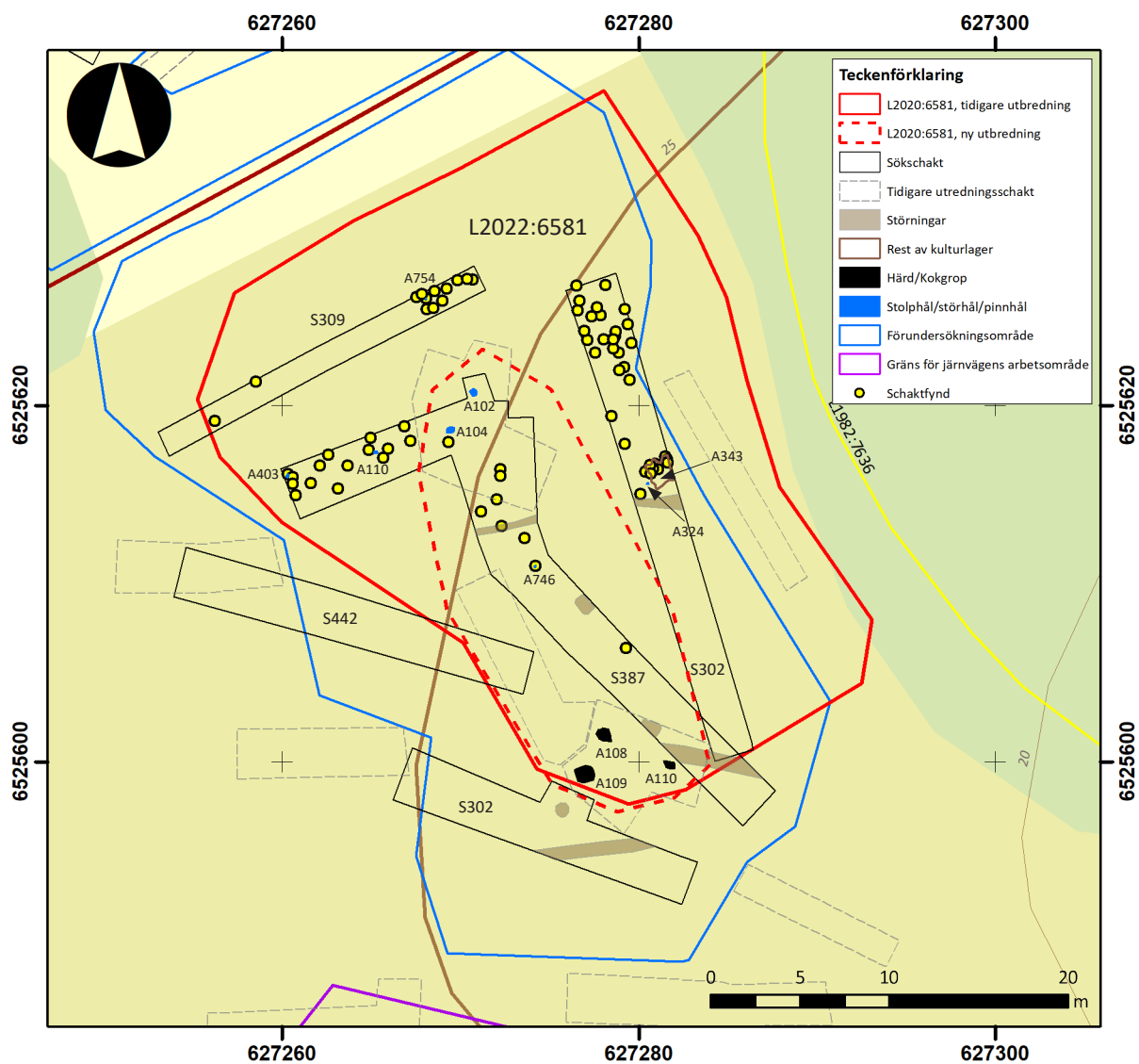
De undersökta härdanläggningarna (A109 & A110) har genom ¹⁴C-analys av träkol daterats till mellanneolitikum (se vidare under Datering).

Stolphål & störhål/pinnhål. Sammanlagt bedömdes sju anläggningar som stolphål alternativt störhål/pinnhål. Definitionsmässigt skiljs störhål/pinnhål från stolphål genom storleken i plan, där de föregående understiger 0,20 meter i diameter. I det här fallet uppgick storleken till mellan 0,06 och 0,20 meter. I plan syntes de som små runda väl avgränsade svartgrå mörkfärgningar. I profil var de U-formade eller spetsiga och djupet uppgick till 0,10-0,20 meter. Ett av dem var stenskott med 0,05-0,10 meter stora stenar (A746). Sammanlagt framkom och undersöktes fyra störhål/pinnhål (A324, A403, A746 & A754). Störarna var genomgående av tall, ett starkt och hållbart virke som ofta använts som stolpar/störar i olika former av konstruktioner.

Stolphålen var tre till antalet, varav två (A102 & A104) hade undersökts till hälften vid utredningen år 2022 (se Låås 2022). I plan syntes de som runda 0,35-0,50

Figur 11. Plan över sökschakt i anslutning till fornlämnings L2019:830. Skala 1:400.

Figur 12. Plan över sökschakt, anläggningar och fynd inom fornlämning L2022:6581. Skala 1:400.

Figur 13. Boplatsoområde L2022:6581 är beläget i en brant sluttning mot östsydöst/sydöst. Grävmaskinen står i änden av schakt 302. Bilden är tagen från norr. Foto: Patrik Gustafsson Gillbrand 2023, Sörmlands Arkeologi AB.

meter stora svartgrå mörkfärgningar. Djupet varierade mellan 0,10 och 0,20 meter och i profil var de mer eller mindre rundade.

Tre av störhålen/pinnhålen har genom ^{14}C -analys av träkol daterats till *historisk/nyare tid*. Dateringsintervallen är i stort sett samstämmiga och sträcker sig från år 1652 och fram till år 1949. Möjligen kan den tidsmässiga tyngdpunkten ligga inom intervallet 1720–1785/1812, men det är högst osäkert (kalibrerad ålder 2 sigma). Samtliga stolphål och störhål/pinnhål bedöms därför höra ihop med den historiska bebyggelsen vid Blindkällan. Förmodligen har de ingått i någon form av stängsel eller hägnad till gården.

Den tidigare dateringen av ett stolphål till vikingatid/tidig medeltid (se Låås 2022) betraktas i det här sammanhanget som en anomali, då inget i det övriga arkeologiska materialet talar för någon närvaro på platsen vid den tidpunkten.

Rest av kulturlager: Lämningen utgjordes av en cirka 1x1 meter stor oregelbundet formad svartbrun mörkfärgning med fynd i form av slagen kvarts och keramik. Formen i profil var flack och oregelbunden och djupet uppgick till cirka 0,05–0,15 meter. Fyllningen utgjordes av svartbrun humös finsand. Anläggningen bedömdes som störd av rötter.

Fynd

Fynden framkom framförallt inom den norra delen av fornlämningen, i området närmast vägen och dikes-

slänten (se figur 12 & 15). Ingen tendens till kulturlager kunde iakttas, utan fynden framkom direkt under vegetationsskiktet i den gulgrå finsanden i samband med sökschaktningen. I jämförelse med boplatsoområdet norr om vägen (L2023:5903) var mängden fynd betydligt mindre.

Fyndmaterialet omfattade *keramik*, *brända ben* tillsammans med slaget- och bearbetat stenmaterial i form av *flinta*, *granit*, *kvarts*, *kvartsit* och *porfyr*. Därutöver framkom en del av *en pilspets i skiffer*. Bortsett från benmaterialet, som har analyserats osteologiskt, har övriga materialkategorier endast basregistrerats och inte specialstuderats närmare. Utifrån materialkategorier ser fyndfördelningen ut på följande sätt:

Material	Antal	Antal %	Vikt (g)	Vikt%
Ben	9	11%	4,36	0,8%
Keramik	37	47%	215,9	39,9%
Sten	33	42%	320,44	59,3%
Summa	79	100%	540,7	100%

Keramik. Ungefär hälften av fyndmaterialet som tillvaratogs utgjordes av mer eller mindre fragmenterad keramik. Där det inte har gått att bestämma till vilken del av kärlet som skärvorna hört har de genomgående registrerats som bukskärvor. I fyndlistan har det noterats om det rör sig om spjälkade små fragment eller inte. Färgen på keramiken varierar generellt i olika beige och gulgrå nyanser, men det finns också exempel på ljust tegelfärgade, gråvita och grå skärvor.

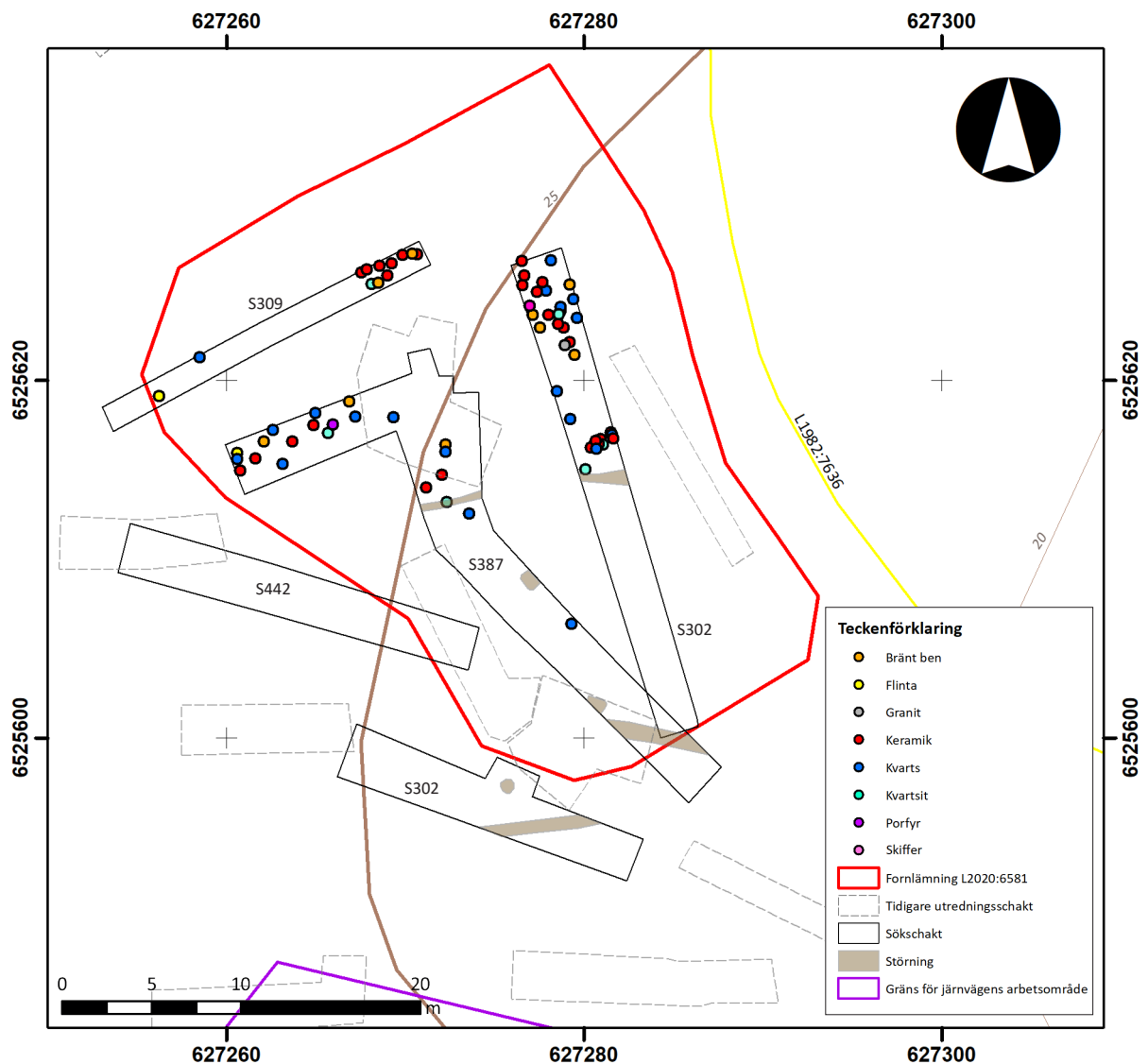
Figur 14. Till vänster syns en av keramiskärvorna som är magrad med mycket grov krossad bergart (F693). Till höger ett keramikfragment med intryck av tvärnsnodd (F773). Foto: Lars Norberg 2024, Sörmlands Arkeologi AB.

Av det sammanlagda antalet fragment utgörs cirka 57% av fast gods magrat med krossad bergart. Övriga fragment har bedömts som mer eller mindre porigt gods, det vill säga att det är magrat med någon form av kalkhaltigt material. En stor del av det poriga godset har dock inslag av enstaka synliga korn av krossad bergart, något som kan tala för att det egentligen rör sig om ett blandmagrat gods. I förekommande fall har de ändå registrerats som porös keramik.

Några av keramikskärvorna ger ett avvikande intryck (F379, F381 & F693). Samtliga är beiga till svagt tegelfärgade, saknar dekor och är magrade med mycket grov magring av krossad bergart (se figur 14). Möjligen rör det sig om keramik som hör till en annan hantverks-tradition än det resterande materialet. I övrigt ger

keramiken ett relativt enhetligt intryck. De två mynningsbitar som har kunnat urskiljas i materialet har dels en svagt inåtböjd form med rundad mynningskant (F696), dels en rak form med plan mynningskant (F772). Bukskärvorna är mer eller mindre konvexa. Några säkra bottenbitar har inte noterats i samband med den översiktliga basregistreringen.

Utifrån antalet fyndposter är cirka 25% av keramikskärvorna dekorerade. Dekoren förekommer till största delen på fast gods och utgörs av kamstämpel och andra grunda intryck med små runda och/eller fyrkantiga former. I ett enstaka fall utgörs orneringen av små ristade streck. Här finns också ett exempel på snörintryck tillsammans med ett halvt gropintryck (F771) och en större skärva med diagonalt ställda intryck (fiskbens-

Figur 15. Fyndspridning inom boplatssområde L2022:6581 utifrån materialkategorier. Skala 1:400.

mönster) av tvärsnodd (F773, se figur 14). Dekoren förekommer på mynningskärvor och bukskärvor som troligen hört till den övre delen av kärlet.

Med undantag för de avvikande keramikfragmenten (se ovan) bedöms den övriga keramiken utifrån karaktär och dekor höra hemma i mellanneolitikum (3300-2300 f. Kr) och den gropkeramiska hantverkstraditionen. Den i stort sett totala avsaknaden av gropintryck och en övervikt för kamstämpeldecor talar för att det rör sig om keramik av Fagervik IV typ (Bagge 1951, s. 78ff, Edenmo m. fl 1997, s. 177f, Kihlstedt m. fl 2023, 99ff. & Ytterberg 2007, s. 392ff). Förekomst av både snörintryck och intryck av tvärsnodd, tillsammans med en övervikt för fast gods och keramik med grov bergartsmagring pekar mot att det troligen även kan finnas skärvor med en annan kronologisk förankring.

Sten. Antalet fynd av slaget- och bearbetat stenmaterial uppgår till sammanlagt 33 stycken och utgörs till största delen av *kvarts*, men också *kvartsit*, *flinta*, **granit**, **porfyr** och *skiffer*. Utifrån råmaterial fördelar sig stenmaterialet på följande sätt:

Material	Antal	Antal %	Vikt (g)	Vikt%
Flinta	2	6%	2,16	0,7%
Granit	1	3%	6,88	2,1%
Kvarts	21	64%	158,56	49,5%
Kvartsit	7	21%	138,4	43,2%
Porfyr	1	3%	11,4	3,6
Skiffer	1	3%	3,04	0,9%
Summa	33	100%	320,48	100%

Kvarts utgör det dominerande råmaterialet och här rör det sig främst om avslag, men också ett möjligt frag-

ment av en kärna (F415). *Kvartsiten* är av olika grå nyanser och omfattar endast avslag. Detsamma gäller för de enstaka avslag av *granit* och *porfyr* som finns representerade i materialet.

Flintan är av sydvästkandinavisk typ och omfattar ett bränt *yxfragment* med slipyta (F317) och ett i närmaste helt *spån* (F410). Gemensamt för samtliga råmaterial är att slagtekniken framför allt utgörs av plattformsmetod och att endast en mindre del har bearbetats med bipolär teknik.

Endast ett föremål har kunnat identifierats i stenmaterialet och här rör det sig om *en del av en pilspets* i *grå skiffer* (F386, se figur 16). Pilspetsen har snedslipade eggar och markerade små inhak vid tången. Enstaka skifferspetsar förekommer ofta på gropkeramiska boplatser och ibland även i större antal (se tex Kihlstedt m. fl. 2023, s. 148 ff & Edenmo m. fl. 1997, s. 178).

Ben. Sammanlagt framkom och tillvaratogs nio fragment brända ben i samband med schaktning. De ben som har kunnat bestämmas till art och artgrupp utgörs av *säl* och stort respektive mellanstort däggdjur.

Ett tåben från säl ser också ut att vara bearbetat (F414:1). Här har benskäftet (diafysen) slipats till en långsmal avrundad form vilken avslutas med ett ristat kryss i ena änden (distalt). Benet kan möjligen ha varit en del av en artefakt, men det går med säkerhet inte att säga (se vidare Osteologisk analys bilaga 6).

Datering

Utifrån strandlinjeförskjutningen i området kan delar av boplatserna som tidigast tagits i anspråk under *senare delen av mellanneolitikum*, i det här fallet från och med

Figur 16. En del av en pilspets i skiffer (F386), L2022:6581. Foto: Lars Norberg 2024, Sörmlands Arkeologi AB.

ungefär 2600 f. Kr. En del av fyndmaterialet påträffades också på lägre nivåer, vilket talar för att boplatssaktiviteterna fortsatt in i *senneolitikum*. Det huvudsakliga dateringsintervallet för boplatserna sträcker sig mellan 2500 och 2100 f. Kr (Plikk m. fl. 2024, s. 31).

Merparten av keramiken bedöms utifrån karaktär och utseende ha sin kronologiska tyngdpunkt i den *gropke-ramiska kulturen* och *mellanneolitikum B* (2700–2300 f. Kr), men här finns också en möjlighet att delar av materialet kan höra hemma i *senneolitikum*.

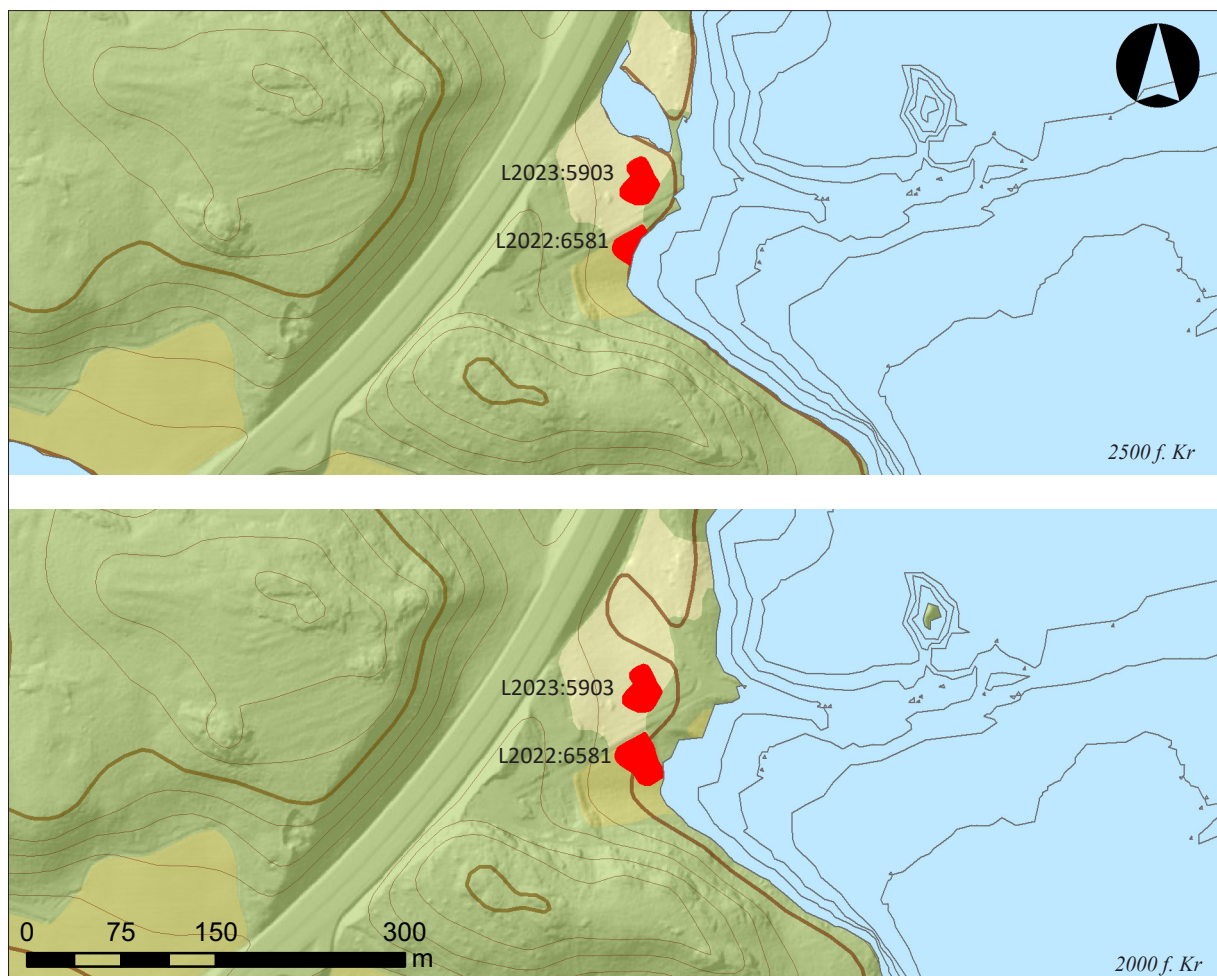
Sedan tidigare finns två ^{14}C -dateringar av träkol från ett par härdanläggningar som undersöktes i samband den arkeologiska utredningen. Den ena daterades till 3350–3080 f. Kr och den andra till 2910–2690 f. Kr. Anläggningarna var belägna 23,1 respektive 22,5 meter över havet (se Låås 2022, s. 26 & s. 28). Vid en jämförelse med den lokala strandlinjekurva som tagits fram för Nyköping inom Ostlänkenprojektet saknas överensstämmelse. Det gäller framför allt den äldsta dateringen, där anläggningen i så fall borde ha varit belägen på en

betydligt högre höjd över havet. Även den något yngre dateringen kan ifrågasättas då den utifrån höjdangivelsen istället borde ligga inom tidsintervallet 2300–2100 e. Kr (Plikk em. fl. 2024, s. 31). Vad diskrepansen beror på är svårt att säga, men det är väl värt att notera.

Slutord

Med stor sannolikhet har de idag separat registrerade fornlämningarna (L2022:6581 & L2023:5391) tidigare utgjort ett sammanhängande boplatssområde. Den väg som idag sträcker sig mellan lämningarna är uppbyggd med en kraftig vägsänt åt söder, vilket sannolik är en av flera orsaker till att det saknas spår av förhistoriska aktiviteter på ytan mellan lämningarna. I samband med kommande arkeologisk undersökning bör därför de båda fornlämningarna betraktas som en gemensam boplatssyta.

Enstaka daterade härdar till bronsålder-förromersk järnålder pekar mot att platsen även använts under

senare förhistoriska perioder, men den huvudsakliga aktiviteten på boplaten hör framför allt hemma i *melanneolitikum B och gropkeramisk kultur*. Vid den tiden var boplaten strandbunden och belägen i den inre delen av en mindre bukt (se figur 17). Längs med buktens stränder finns, och har funnits, flera fornlämningslokaler från samma tid och med ett liknande fyndinnehåll, bland annat i form av gropkeramik (se tex L1983:5368 & L1985:5239).

Utiifrån resultatet av förundersökningen är keramikmaterialet den mest omfattande fyndkategorin på boplaten. Vid en framtida arkeologisk insats finns därför potential att fördjupa kunskapen om keramikens kronologi/typologi och att relatera materialet på boplaten till övriga gropkeramiska lokaler, både i närområdet men också på längre avstånd. Här finns också eventuellt en möjlighet att öka den idag relativt magra kunskapen om den senneolitiska keramiktraditionen i regionen och om möjligt bidra till förståelsen för hur de båda traditionerna har förhållit sig till varandra.

Utvärdering

De två enstaka lämningarna L2019:829 och L2019:830 har avgränsats åt sydost inom arbetsområdet för järnvägen, vilket var syftet med förundersökningen. I samband med arbetet framkom en större fyndmängd än förväntat i närområdet till L2019:829, varför länsstyrelsen kontaktades. Samrådet resulterade i ett utökat syfte, vilket innebar att lämningen utöver att avgränsas även skulle bestämmas till karaktär och innehåll samt dateras.

Undersökaren bedömde att den fältarbetstid som fanns i projektet var tillräcklig för att uppfylla de utökade syftet, men att det då inte fanns någon möjlighet att undersöka, dokumentera och ta bort boplatensområdet L2022:6581 till sin helhet i enlighet med formuleringen i undersökningsplanen. Ytterligare en konsekvens av den uppkomna situationen var att området med fyndförande kulturlager och anläggningar registrerades som ett boplatensområde i KMR och fick lämningsnummer L2023:5903. Lämningens karaktär, datering och utbredning har fastställts och dokumenterats inom arbetsområdet för den planerade järnvägen.

Målet med förundersökningen av boplatensområdet L2022:6581 anses som uppfyllt genom att fornlämningens karaktär, datering, komplexitet och utbredning har fastställts och dokumenterats inom arbetsområdet tillsammans med att de fornfynd som framkom har tillvaratagits.

Utiifrån de förväntningar som fanns inför förundersökningen var fyndmängden, både inom det nya boplatensområdet L2023:5903 och det sedan tidigare

kända boplatensområdet L2022:6581, betydligt större än beräknat. Som en följd av det tog fyndhanteringen, men också rapportarbetet mer tid i anspråk än planerat. Då befintligt underlag inte talade för att det skulle framkomma ett relativt omfattande keramikmaterial på platsen, kopplades inte heller någon specialistkompetens till projektet, något som vid en senare arkeologisk undersökning bedöms som önskvärt.

Redan i ett tidigt skede (arkeologisk utredning etapp 1) lyftes området sydväst om Rogsta grustäkt fram som ett potentiellt läge för en gropkeramisk boplat (Björklund & Hed Jakobsson 2015, s. 31 & 41f). Genom den nu genomförda arkeologiska förundersökningen infriades förväntningarna, vilket har skapat en utgångspunkt för fördjupad kunskap och diskussioner angående mellaneneolitikum, gropkeramik och övergången till senneolitikum, såväl ur ett lokalt som regionalt perspektiv.

Referenser

Andersson, Fredrik & Svensson, Ingeborg. 2020. *Ostlänken, delen Väg 625 - Vretaån. Kompletterande utredning etapp 1 & arkeologisk utredning etapp 2*. Kila, Lunda och Stigtomta socken, Nyköpings kommun, Södermanland, Södermanlands län. *SAU Rapport 2020:14*. Uppsala.

Bagge, Axel 1951. *Fagervik - Ein rückgrat für die Periodeneinteilung der Ostschwedischen Wohnplatz- und Bootenaxenkulturen aus dem Mittelneolithikum. Ein Vorläufige Mitteilung. Acta Archaeologica XXII*.

Beckman-Thoor Karin & Färjare, Anette. 2015. *Ostlänken. Delen Sillekrog - länsgräns Stockholms län*. Trosa-Vagnhärads och Västerlunds socknar, Trosa kommun, Södermanland. *Arkeologisk utredning etapp 1. Kraka Kulturmiljö Rapport 2015:2*. Stockholm.

Beckman-Thoor, Karin. 2018. *Ostlänken. Från Kumla till Lundby*. Trosa-Vagnhärads socken, Trosa kommun, Södermanland. *Arkeologisk utredning etapp 2. Kraka kulturmiljö rapport 2018:10*. Stockholm.

Beckman-Thoor, Karin. 2023. *Ostlänken. Från Kumla till Silleskogen*. Trosa-Vagnhärads och Västerlunds socknar, Trosa kommun, Södermanland. *Kompletterande arkeologisk utredning. Kraka Kulturmiljö Rapport 2023:1*. Stockholm.

Björklund, Samuel. & Hed Jakobsson, Anna. 2015. *Arkeologisk utredning, etapp 1. Ostlänken, delsträcka Sjösa– Sillekrog*. Tystberga, Bogsta och Lästringe socknar, Nyköpings kommun, Södermanlands län. *Arkeologikonsult, Rapport 2015:2821*. Upplands-Väsby.

- Bondesson, Wivianne. 2015. *Ostlänken. Delen väg 608 - länsgräns Östergötland*. Södermanlands län, Nyköpings kommun, Kila, Lunda och Stigtomta socknar. *Arkeologisk utredning, Etapp 1. RAÄ UV Mitt Rapport 2015:47*. Stockholm.
- Bondesson, Wivianne. 2021. *Ostlänken. Sträckan Uttersjön-Skavsta*. Södermanlands län, Södermanland, Nyköpings kommun, Svärta och Helgona socknar. *Arkeologisk utredning, etapp 2 Arkeologerna SHM Rapport 2021:32*. Stockholm.
- Celin, Ulf & Guinard, Michel. 2022. *Ostlänken, delen väst om Skavsta*. Stigtomta socken, Nyköpings kommun, Södermanland, Södermanlands län. *Kompletterande utredning etapp 1 och 2. SAU Rapport 2022:9*. Uppsala.
- Edenmo, Roger, Larsson, Mats, Nordqvist, Bengt & Olsson, Eva. 1997. *Gropkeramikerna-fanns de? I: Regionalt och interregionalt. Stenåldersundersökningar i Syd- och Mellansverige*. RAÄ, Avdelningen för arkeologiska undersökningar. Skrifter nr 23. Red. Mats Larsson & Eva Olsson. Stockholm
- Gustafsson Gillbrand, Patrik. 2023. *Kvarts & yxor i Silleskogen*. Ostlänken, fornlämning L1982:8000, Hillesta 2:3, Västerljung socken, Trosa kommun, Södermanlands län. Mesolitikum. Arkeologisk förundersökning. *Sörmlands Arkeologi AB, Rapport 2023:08*. Nyköping.
- Hjulström, Björn. 2020. *Ostlänken. Sträckan Vretstugan-Nyköpings kommungräns*, Arkeologisk utredning etapp 2. Bogsta, Tystberga och Lästringe socknar, Södermanlands län. Arkeologikonsult, Rapport 2020:3205. Upplands-Väsby.
- Jordartsskartan. Ser Ae. nr 21. Geologiska kartbladet Nyköping NO Sveriges Geologiska Undersökningar, SGU. Stockholm 1984. (www.sgu.geolagret.se/GeoLagret/)
- Järnvägsutredning. *Ostlänken, sträckan Järna – Norrköping (Loddbj)*. En del av Götalandsbanan. Slutrapport. Mars 2010.
- Karlén, Malin. 2024. *Arkeologisk utredning i Bogsta, Tystberga och Lästringe socknar*. Arkeologisk utredning 1 & 2, fastighet Ingemundsta 1:1 m.fl., Bogsta, Tystberga och Lästringe socknar, Nyköpings kommun, Södermanlands län. *Rapport inom Ostlänksprojektet. Arkeologikonsult, Rapport 2024:3606*. Upplands-Väsby.
- Kihlstedt, Britta, Gatti Christian, Hinders Nathalie, Holm Jenny, Runeson Henrik & Forsgren Andreas. 2023. *Norvik. Gropkeramisk boplats och hantverk i ytterskärsgård*. Arkeologisk undersökning. L2013:5193 (f.d. Nynäshamn 635), Kalvö 1:11, Nynäshamn socken, Nynäshamns kommun, Stockholms län, Södermanland. *Stiftelsen Kulturmiljövård Rapport 2023:45*.
- KMR, Kulturmiljöregistret, Riksantikvarieämbetet. <https://app.raa.se/open/fornsok/>
- Låås, Josefine. 2022. *Ostlänken – Förhistoria och torpare vid Blindkällan*. Arkeologisk utredning etapp 2 inom fastighet Ekla 1:5, Bogsta socken, Nyköpings kommun, Södermanlands län. Arkeologikonsult, Rapport 2022:3594. Upplands-Väsby.
- Länsstyrelsen Södermanland län, Naturvårdsenheten. Beslut 1973-02-02. Fastställelse av skyddsområde och skyddsbestämmelser för grundvattentäkt på fastigheten Rogsta 1:16, Nyköpings kommun. 11.184-1163-72. (<https://www.nykoping.se>)
- Norrgren, Hampus. 2022. *En kompletterande arkeologisk utredning inför Ostlänkens fortsatta planering*, Tystberga och Svärta socknar, Nyköpings kommun, Södermanlands län. Arkeologikonsult, Rapport 2022:3518. Upplands Väsby.
- Pliikk, Anna, Risberg, Jan & Bergman, Jonas. 2024. *Strandförskjutning utmed Ostlänken i Södermanlands län*. Arkeologisk förundersökning, Södermanlands län, Södermanland, Trosa och Nyköpings kommuner. Arkeologerna Statens historiska museer Rapport 2024:31. Stockholm.
- SLM, Sörmlands museums samlingar
- Svensson, Ingeborg. 2014. *Ostlänken. Delen Nyköpings resecentrum*. Nyköpings stad & socken, Nyköpings kommun, Södermanlands län. Arkeologisk utredning, etapp 1. Sörmlands museum, Arkeologiska meddelanden 2014:09. Nyköping.
- Svensson, Ingeborg & Svensson Hennius, Jonas. 2015. *Ostlänken. Delen Stigtomtavägen (väg 608) - Sjösa*. Svärta, Helgona, Nyköping & Tuna socknar, Nyköpings kommun, Södermanlands län. Arkeologisk utredning etapp 1. Sörmlands museum, Arkeologiska meddelanden 2015:1/SAU Rapport 2015:5. Nyköping.
- Wikborg, Jonas. 2024. *Stensättningar och härdar i Oxhagen*. Arkeologisk förundersökning inför höghastighetsjärnväg, Ostlänken, sträckan Järna-Linköping L1983:5340, L1983:5941, L1983:5942, L2019:848, Tystberga-Harsta 8:3, Tystberga socken, Nyköpings kommun, Södermanland, Södermanlands län. SAU Rapport: 2023:15. Uppsala.
- Ytterberg, Niklas 2007. Östsvensk neolitisk keramik. I: *Stenåldern i Uppland – Uppdragsarkeologi och eftertanke. Arkeologi E4 Uppland - studier Volym 1*. Red. Niklas Stenbäck. SAU, Upplandsmuseet, RAÄ UV Uppsala.

Arkiv

Sörmlands museums samlingar.

SLM M018807 – Rogsta, vy från östsydöst, Sörmlands museums samlingar, hämtad 14 augusti 2024. <https://sokisamlingar.sormlandsmuseum.se/objects/c24-353484/>

Administrativa uppgifter

Projektnummer Sörmlands Arkeologi AB: 2308

Länsstyrelsens dnr: 431-835-2022

Uppdragsnummer: 202300710

Tid för undersökningen: 2023-10-02 – 2023-10-10

Personal: Patrik Gustafsson Gillbrand, Lars Norberg & Ingeborg Svensson

Län: Södermanland

Kommun: Nyköping

Socken: Bogsta

Fastighet: Ekla 1:7

Lämningsnr: L2019:829, L2019:830, L2022:6581 & L2023:5903

Belägenhet: N 6525648 E 627269

Koordinatsystem: SWEREF99 TM

Höjdsystem: RH 2000

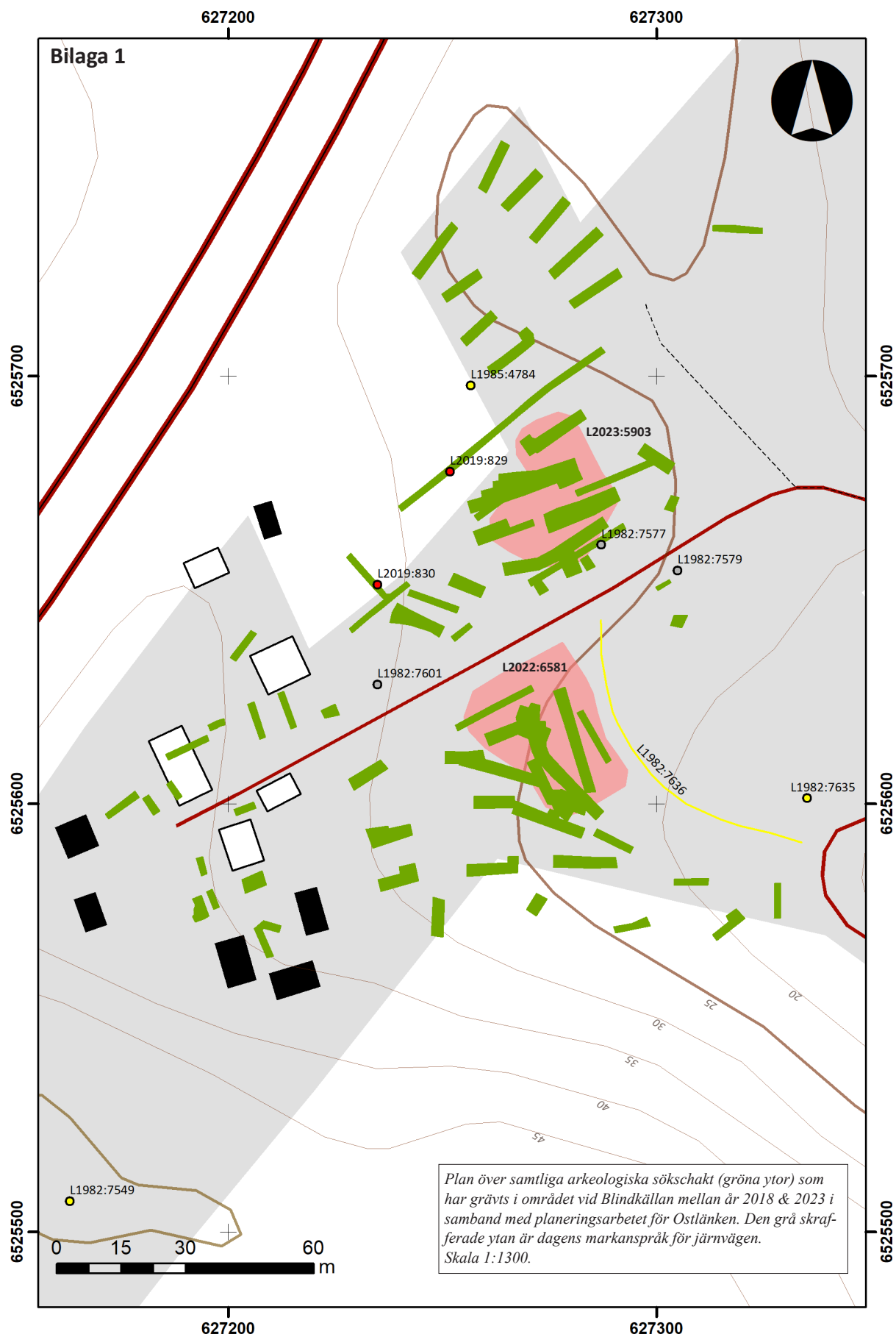
Undersökt yta: ca 810 m²

Sammanlagt har 233 fyndposter registrerats. Fynden förvaras vid Sörmlands Arkeologi AB i avvaktan på fyndfördelning.

Inget analogt dokumentationsmaterial utöver rapporten föreligger. Rapporten (som innehåller samtliga analysrapporter, anläggningslista, rutlista, fyndlista & benlista) laddas upp på uppdragsnummret i Fornreg och kommer att finnas tillgänglig via Arkivsök (<https://app.raa.se/open/arkivsok/search>). Detsamma gäller för en fyndlista med utökad information i enlighet med SHM:s anvisningar.

Övrig digital dokumentation förvaras i nuläget hos Sörmlands Arkeologi AB.

Bilagor

Bilaga 2, Anläggningsbeskrivningar

L2022:6581, Boplatsoområde

Anläggning 102, Stolphål?

Storlek: 0,35x0,35 m

Djup: 0,15 m

Belägenhet: N 6525620,584 E 627270,867 Z 24,5

Beskrivning: Anläggning påträffad vid arkeologisk utredning år 2022 och undersökt till hälften. Bedömdes då som ett möjligt stenskott stolphål (Låås 2022, s. 26). Undersökt och borttagen till sin helhet i samband med förundersökningen.

A102, Stolphål i profil från Ö. Foto: Ingeborg Svensson 2023, Sörmlands Arkeologi AB.

Anläggning 103, Utgår

Storlek: 0,30x0,30 m

Djup: -

Belägenhet: N 6525619,433 E 627269,888 Z 24,6

Beskrivning: Anläggning påträffad vid arkeologisk utredning år 2022 och ej undersökt. Bedömdes då som ett möjligt stolphål (Låås 2022, s. 26). Syntes som en diffus flammig sotfläck i plan med enstaka kolbitar i ytan. Undersökt och borttagen till sin helhet. Saknade både form, fyllning och djup varför den fick utgå.

Anläggning 104, Stolphål?

Storlek: 0,5x0,5 m

Djup: 0,2 m

Belägenhet: N 6525618,592 E 627269,432 Z 24,7

Beskrivning: Anläggning påträffad vid arkeologisk utredning år 2022 och undersökt till hälften. Bedömdes då som ett möjligt stenskott stolphål (Låås 2022, s. 26). Undersökt och borttagen till sin helhet i samband med förundersökningen.

A104, Stolphål i profil från Ö. Foto: Ingeborg Svensson 2023, Sörmlands Arkeologi AB.

¹⁴C-datering (arkeologisk utredning 2022): 1030–1220 e.Kr.

Anläggning 105, Utgår

Storlek: 0,4x0,4 m

Djup: 0,05 m

Belägenhet: N 6 525617,092 E 627270,073 Z 24,5

Beskrivning: Anläggning påträffad vid arkeologisk utredning år 2022 och undersökt till hälften. Bedömdes då som ett möjligt stolphål och beskrevs som grunt med fyllning av mörkfärgad sandig silt med kolstänk och få små stenar (Låås 2022, s. 26). Undersökt och borttagen till sin helhet i samband med förundersökningen. Saknade både form, fyllning och djup varför den fick utgå.

A105, i plan från SÖ. Foto: Ingeborg Svensson 2023, Sörmlands Arkeologi AB.

Anläggning 106, Utgår

Storlek: 0,60x0,70 m

Djup: -

Belägenhet: N 6525615,028 E 627271,026 Z 24,3

Beskrivning: Anläggning påträffad vid arkeologisk utredning år 2022 och ej undersökt. Bedömdes då som ett möjligt stolphål (Låås 2022, s. 26). Syntes som en flammig grå rundad mörkfärgning i plan med otydlig avgränsning. Undersökt och borttagen till sin helhet i samband med förundersökningen. Saknade både form, fyllning och djup varför den fick utgå.

A106, i plan från NÖ. Foto: Ingeborg Svensson 2023, Sörmlands Arkeologi AB.

Anläggning 107, Utgår

Storlek: 0,15x0,15 m

Djup: -

Belägenhet: N 6525617,885 E 627272,454 Z 24,2

Beskrivning: Anläggning påträffad vid arkeologisk utredning år 2022 och undersöktes inte. Bedömdes då

som ett möjligt stolphål (Låås 2022, s. 26). Syntes som ett par stenar utan omgivande mörkfärgning. Undersökt och borttagen till sin helhet i samband med förundersökningen. Saknade både form, fyllning och djup varför den fick utgå.

Anläggning 108, Kokgrop

Storlek: 0,7 x 0,65 m

Djup:

Belägenhet: N 6 525601,185 E 627278,328 Z 23,00

Beskrivning: Anläggning påträffad vid arkeologisk utredning år 2022 och undersöktes inte. Bedömdes då som en kokgrop. Beskrivs som en kokgrop som skurits av sentida störning (även härd 110). Påminde i ytan om delundersökta kokgropen 109 strax söder om denna (Låås 2022, s. 26). Anläggningen togs inte fram i samband med förundersökningen och kvarliggare på platsen.

Anläggning 109, Kokgrop

Storlek: 1x1 m

Djup: 0,2 m

Belägenhet: N 6 525599,280 E 627276,741 Z 23,1

Beskrivning: Anläggning påträffad vid arkeologisk utredning år 2022 och undersökt till hälften. Kokgropen beskrivs som en skålformad nedgrävning, rund i plan, med fyllning bestående av ljusbrun lerig silt med kolinslag och skörbrända stenar. Materialstorlek ca 0,05–0,23 x 0,12 m, majoriteten omkring ca 0,15 x 0,1 m. De största stenarna var generellt ca 0,2 x 0,15 m (Låås 2022, s. 26). Anläggningen togs inte fram i samband med förundersökningen och kvarliggare på platsen.

¹⁴C-datering: 3350–3080 f.Kr (90,5%) (arkeologisk utredning år 2022)

Anläggning 110, Härd

Storlek: 0,6 x 0,35 m

Djup: 0,12 m

Belägenhet: N 6 525599,597 E 627281,979 Z 22,5

Beskrivning: Anläggning påträffad vid arkeologisk utredning år 2022 och undersökt till hälften. Anläggningen beskrivs som en möjlig härd, bestående av en fetare svart sandig silt med rester av kolbitar. Avgrävd av en sentida störning, möjligen rörledning. Ca 3 m väster ut framkom två kokgropar (Låås 2022, s. 26). Anläggningen togs inte fram i samband med förundersökningen och kvarliggare på platsen.

¹⁴C-datering: 2910–2690 f.Kr. (arkeologisk utredning år 2022)

Anläggning 324, Pinnhåll/Störhåll

Storlek: 0,06 x 0,06 m

Djup: 0,1 m

Belägenhet: N 6525615,590 E 627280,513 Z 22,92

Beskrivning: Framkom i samband med schaktning (S302). Syntes i plan som en rund svartgrå mörkfärgning. Fyllningen utgjordes av svartgrå sand.

U-formad i profil. Nedgrävd i brungul sand. Undersökt och borttagen till sin helhet.

A324, Pinnhåll/störhåll i profil från S. Foto: Ingeborg Svensson 2023, Sörmlands Arkeologi AB.

Anläggning 343, Rest av kulturlager

Storlek: 1,2x1 m

Djup: 0,05–0,15 m

Belägenhet: N 6525616,261 E 627281,202 Z 22,90

Beskrivning: Framkom i samband med schaktning (S302/L2022:6581). Syntes som en oregelbundet formad svartbrun mörkfärgning med enstaka fynd av kvarts och keramik i ytan. Fyllning av svartbrun humös finsand med enstaka fynd av kvarts & keramik. Oregelbunden form i profil, troligen påverkad av rötter eller liknande. Vilade på grågul sand. Undersökt och borttagen till sin helhet.

Fynd: F377, Keramik
F378, Kvarts
F379, Keramik
F380, Kvartsit
F381, Keramik
F382, Keramik
F383, Kvarts

A343, Rest av kulturlager i plan från Ö. Foto: Patrik Gustafsson Gillbrand 2023, Sörmlands Arkeologi AB.

Anläggning 403, Störhåll

Storlek: 0,20x0,20 m

Djup: 0,2 m

Belägenhet: N 6525615,869 E 627260,204 Z 26,05

Beskrivning: Framkom i samband med schaktning (S387). Syntes som en rund väl avgränsad svart sotig mörkfärgning omgiven av gulbrun sand. Fyllning av grå flammig något humös silt med sot och kolstänk. Lutande sidor, spetsig botten. Nedgrävd i brungul grusig sand. Undersökt och borttaget till sin helhet.

Vedartsanalys: Tall & gran

¹⁴C-prov: Ua-81324 (kvist av tall)

¹⁴C-datering: 95.4% probability
AD 1652 - AD 1696 (20.2%)
AD 1723 - AD 1812 (49.8%)
AD 1836 - AD 1879 (7.1%)
AD 1911 - AD 1949 (18.3%)

A403, Störhål i plan från Ö. Foto: Ingeborg Svensson 2023, Sörmlands Arkeologi AB.

A403, Störhål i profil från Ö. Foto: Ingeborg Svensson 2023, Sörmlands Arkeologi AB.

Anläggning 417, Stolphål

Storlek: 0,30x0,30

Djup: 0,1 m

Belägenhet: N 6525 617,034 E 627265,390 Z 25,15

Beskrivning: Framkom i samband med schaktning (S387). Syntes som en rund gråsvart sotig mörkfärgning omgiven av gulbrun sand. Fyllning av grå flammig

silt med kol och sotinslag. Rundad form i profil. Stolphålsbotten. Undersökt och borttaget till sin helhet.

A417, Stolphål i plan från NÖ. Foto: Ingeborg Svensson 2023, Sörmlands Arkeologi AB.

A417, Stolphål i plan från NÖ. Foto: Ingeborg Svensson 2023, Sörmlands Arkeologi AB.

Anläggning 746, Störhål

Storlek: 0,15x0,15 m

Djup: 0,15 m

Belägenhet: N 6525610,895 E 627274,386 Z 23,70

Beskrivning: Framkom i schakt 387. Rund gråsvart sotig mörkfärgning omgiven av gulbrun sand. Fyllning av grå silt med inslag av kol och sot. U-formad profil, något spetsig. Nedgrävd i brungul sand. Stenskott med ca 0,05-0,10 m st stenar. Undersökt och borttaget till sin helhet.

Vedartsanalys: Tall

¹⁴C-prov: Ua-81326 (tall)

Datering: 95.4% probability
AD 1661 - AD 1698 (17.2%)
AD 1722 - AD 1814 (46.2%)
AD 1834 - AD 1889 (12.5%)
AD 1908 - AD 1949 (19.4%)

A746, Störhål i plan från NÖ. Foto: Ingeborg Svensson 2023, Sörmlands Arkeologi AB.

A746, Störhål i profil från SÖ. Foto: Ingeborg Svensson 2023, Sörmlands Arkeologi AB.

AD 1794 - AD 1818 (9.7%)
AD 1833 - AD 1891 (17.7%)
AD 1906 - AD 1949 (19.3%)

A754, Störhål i profil från Ö. Foto: Ingeborg Svensson 2023, Sörmlands Arkeologi AB.

Anläggning 753, Utgå

Storlek: 0,10x0,10 m

Djup: -

Belägenhet: N 6525606,239 E 627277,772 Z 23,10

Beskrivning: Framkom i schakt 387. Rund gråsvart sotig mörkfärgning omgiven av gulbrun sand. Fyllning av grå lös silt. Undersökt och borttaget till sin helhet. Saknade tydlig form och djup i profil varför den fick utgå. Rör sig troligen om en djurgång.

Anläggning 754, Störhål

Storlek: 0,10x0,10 m

Djup: 0,18 m

Belägenhet: N 6525625,818 E 627268,142 Z 25,35

Beskrivning: Framkom i schakt 369. Syntes som en rund svartgrå sotig mörkfärgning. Fyllning av gråbrun silt med inslag av sot/kol. Lutande sidor och rundad botten. Nedgrävd i gråvit silt. Undersökt och borttagen till sin helhet.

Vedartsanalys: Tall

¹⁴C-prov: Ua-81325 (tall)

Datering: 95.4% probability

AD 1664 - AD 1709 (17.0%)

AD 1720 - AD 1785 (31.5%)

L2023:5903, Boplatssområde

Anläggning 141, Härd

Storlek: 1,18x0,85 m

Djup: 0,15 m

Belägenhet: N 6525676,668 E 627275,986 Z 25,75

Beskrivning: Framkom i samband med schaktning (S100). Syntes som en väl avgränsad ovalt formad svartgrå mörkfärgning med enstaka skärviga stenar i ytan med sot/kol i kanterna. Fyllningen utgjordes av svartgrå finsand, kol/sot och skörbränd sten. Centralt fanns en koncentration av skärvig/skörbränd sten, ca 0,30x0,30 m st. Flack skålformad profil. Nedgrävd i gul finsand. Bedömdes som en uppvärmningshärd för stenar som använts i kokgropen A728. Undersökt och borttagen till sin helhet.

Vedartsanalys: Asp & Hassel

¹⁴C prov: Ua-81327 (hassel)

Datering: 95.4% probability

BC 753 - BC 680 (26.6%)

BC 668 - BC 608 (16.4%)

BC 593 - BC 413 (52.3%)

A141, Härd i plan från SÖ. Foto: Patrik Gustafsson Gillbrand 2023, Sörmlands Arkeologi AB.

A141, Härd i profil från N. Foto: Ingeborg Svensson 2023, Sörmlands Arkeologi AB.

Anläggning 171, Härd

Storlek: 1,0x1,6 m

Djup: -

Belägenhet: N 6525666,121 E 627275,328 Z 26,15

Beskrivning: Framkom i samband med schaktning (S160)). Syntes i plan som en väl avgränsad oval gråsvart mörkfärgning med enstaka skörbrända stenar i ytan. Omgiven av grågul finsand. Anläggningen undersöktes ej och kvarliggare på platsen. Täckt med fiberduk.

A171 Härd, i plan från SV. Foto: Patrik Gustafsson Gillbrand 2023, Sörmlands Arkeologi AB.

Anläggning 478, Kulturlager

Storlek: Okänt

Djup: 0,15-0,20 m

Belägenhet: N 6 525 667,516 E 627 279,042 Z 26,10

Beskrivning: Fyndrikt något flammigt lager av gråbrun finsand med inslag av sotfläckar & enstaka kolbitar som sträckte sig över S100, S160, S269 & S646. Tydligt avgränsat åt V och Ö. Innehöll framför allt keramik och brända ben, men också slaget och bearbetat stenmaterial. Delvis undersökt genom rutgrävning R723, 724 & 725.

Anläggning 538, Nedgrävning

Storlek: 0,50x0,60 m

Djup: ca 0,30 m

Belägenhet: N 6525663,494 E 627283,064 Z 25,60

Beskrivning: Framkom i S269). Syntes som en väl avgränsad svartgrå rund mörkfärgning. Fyllning av brungrå finsand. I profil U-formad med brätten. Nedgrävd i ljus gul finsand. Undersökt till hälften.

A538, Nedgrävning i plan från ÖNÖ. Foto: Ingeborg Svensson 2023, Sörmlands Arkeologi AB.

A538, Nedgrävning i profil från ÖNÖ. Foto: Ingeborg Svensson 2023, Sörmlands Arkeologi AB.

Anläggning 578, Utgård

Storlek: 0,30x0,30 m

Djup: -

Belägenhet: N 6525659,697 E 627279,992 Z 26,00

Beskrivning: Svartgrå diffus flammig mörkfärgning. Ingen tydlig nedgrävningskant. Undersökt och borttagen till sin helhet. Saknade både form, fyllning och djup varför den fick utgå.

Anläggning 653, Stolphål?

Storlek: 0,25x0,40 m

Djup: -

Belägenhet: N 6525663,338 E 627266,145 Z 26,50

Beskrivning: Framkom i schakt 646. Vål avgränsad rundad gråbrun mörkfärgning som går in i schaktväggen. I kulturlager A478. Anläggningen undersöktes ej och kvarliggert på platsen. Täckt med fiberduk.

Anläggning 697, Hård

Storlek: 1,5x1,2 m

Djup: -

Belägenhet: N 6525683,497 E 627270,364 Z 25,95

Beskrivning: Framkom i schakt 713. Vål avgränsad rektangulär gråbrun mörkfärgning med koncentrationer av skärvig/ skörbränd sten i ytan. Fläckar med kol och sot utåt kanterna. Omgiven av vitgul finsand. Anläggningen undersöktes ej och kvarliggert på platsen. Täckt med fiberduk.

A697, Hård i plan från NÖ. Foto: Ingeborg Svensson 2023, Sörmlands Arkeologi AB.

Anläggning 728, Kokgrop

Storlek: 1,4 x 1,4 m

Djup: -

Belägenhet: N 6525675,954 E 627275,409 Z 25,85

Beskrivning: Framkom i samband med undersökning av A141 (S100). Syntes som en rund vål avgränsad något flammig brungrå mörkfärgning med enstaka skörbrända stenar i ytan. Bedöms vara fylld med skörbränd sten (märktes vid rensning och vid stick med skärslev). Anläggningen undersöktes ej och kvarliggert på platsen. Täckt med fiberduk.

A728, Kokgrop i plan från VNV. Till vänster A141 undersökt och borttagen. Foto: Ingeborg Svensson 2023, Sörmlands Arkeologi AB.

Bilaga 3, Fyndlista

L2022:6581

Id/Fnr	Sakord	Material	Del	Antal	Vikt (g)	Beskrivning	Kontext	Kontext nr	L nr
201	Avslag	Kvartsit		1	79,02	Gråvit. Från nodul, skadad. plattform, slagbula.	Schakt	387	L2022:6581
301	Kärl	Keramik	Buk	1	2,3	Spjälkat fragment. Beige färg. Dekor av två parallella rader med små fyrkantiga intryck. Magring av krossad bergart.	Schakt	302	L2022:6581
316	Avslag	Kvarts		1	7,74	Nästan helt avslag. Slagbula.	Schakt	309	L2022:6581
317	Yxa	Flinta		1	0,5	Bränd flinta. Yxfragment med. slipyta.	Schakt	309	L2022:6581
370	Avslag	Kvarts		1	1,4	Avslagsfragment.	Schakt	302	L2022:6581
371	Kärl	Keramik	Buk	1	5,3	Spjälkat fragment. Beige färg. Grov magring av krossad bergart.	Schakt	302	L2022:6581
372	Avslag	Kvartsit		1	14,72	Skadad plattform. Slagbula.	Schakt	302	L2022:6581
377	Kärl	Keramik	Buk	1	0,84	Litet rundat fragment. Beige. färg. Porigt gods.	Rest av kulturlager	343	L2022:6581
378	Avslag	Kvarts		2	1,64	Glasig bandad och finkristallin.	Rest av kulturlager	343	L2022:6581
379	Kärl	Keramik	Buk	3	26,5	Stort spjälkat fragment. Beige/tegelfärgat. Magring av grov krossad bergart.	Rest av kulturlager	343	L2022:6581
380	Avslag	Kvartsit		1	2,22	Vitgrå. Avslagsfragment.	Rest av kulturlager	343	L2022:6581
381	Kärl	Keramik	Buk	1	6,16	Spjälkat fragment. Beige färg. Magring av grov krossad bergart.	Rest av kulturlager	343	L2022:6581
382	Kärl	Keramik	Buk	1	0,52	Litet spjälkat fragment. Grå färg. Magring av krossad bergart.	Rest av kulturlager	343	L2022:6581
383	Avslag	Kvarts		1	0,5	Avslagsfragment.	Rest av kulturlager	343	L2022:6581
384	Avslag	Kvarts		1	7,24	Skadad plattform. Bruksskade-. retusch längs ena långsidan.	Schakt	302	L2022:6581
385	Avslag	Kvartsit		1	29,92	Rödgrå. Bred platt plattform.	Schakt	302	L2022:6581
386	Pilspets	Skiffer		1	3,04	Del av. Planslipad med snedslipade eggjar, markerat inhak vid tånge. Grå.	Schakt	302	L2022:6581
410	Spån	Flinta		1	1,66	Närmast helt spån. Skadad plattform, två åsar, bruksskaderetusch utmed sidorna.	Schakt	387	L2022:6581

Id/Fnr	Sakord	Material	Del	Antal	Vikt (g)	Beskrivning	Kontext	Kontext nr	L nr
411	Avslag	Kvarts		1	1,36	Avslagsfragment.	Schakt	387	L2022:6581
412	Kärl	Keramik	Buk	2	43,2	Stort fragment. Vitbeige färg. Dekor. av rader med kamstämpel. Synliga korn av krossad bergart, men delvis porig.	Schakt	387	L2022:6581
413	Kärl	Keramik	Buk	1	1,56	Litet fragment. Beige färg. Synliga. korn av krossad bergart. Eventuell dekor av intryck.	Schakt	387	L2022:6581
414	Ben	Bränt ben		1	0,38	Se benlista fnr 414:1	Schakt	387	L2022:6581
415	Kärna?	Kvarts		1	13,34	Fragment av kärna? Avslagsnegativ runt om men ingen tydlig plattform.	Schakt	387	L2022:6581
416	Avslag	Kvarts		1	11,16	Spetsig plattform. Slagbula.	Schakt	387	L2022:6581
425	Ben	Bränt ben		1	1,63	Se benlista fnr 425:1	Schakt	387	L2022:6581
426	Avslag	Kvarts		1	29	Avslagsfragment.	Schakt	387	L2022:6581
427	Ben	Bränt ben		1	0,3	Se benlista fnr 427:1	Schakt	387	L2022:6581
428	Avslag	Kvarts		1	9,64	Från nodul.	Schakt	387	L2022:6581
429	Kärl	Keramik	Buk	1	1,1	Litet spjälkat fragment. Beige färg. Magring av krossad bergart.	Schakt	387	L2022:6581
430	Kärl	Keramik	Buk	1	0,38	Litet spjälkat fragment. Beige färg.	Schakt	387	L2022:6581
477	Spik	Järn		1	17,94	Gallrad	Schakt	448	L2022:6581
577	Avslag	Granit		1	6,88	Från nodul. Smal plan plattform. Slagbula.	Schakt	302	L2022:6581
643	Avslag	Kvarts		1	2,54	Bred plan plattform. Slagbula.	Schakt	609	L2022:6581
644	Kärl	Keramik		2	0,62	Mynning. Små fragment. Beige/ grågul färg. Spår av dekor i form av små streck och runda intryck. Synliga små korn av krossad bergartsmagring.	Schakt	302	L2022:6581
690	Kärl	Keramik	Buk	1	2,44	Porigt gods. Fragment.	Schakt	302	L2022:6581
691	Ben	Bränt ben		1	0,34	Se benlista fnr 691:1	Schakt	302	L2022:6581
692	Avslag	Kvarts		1	0,9	Avslagsfragment.	Schakt	302	L2022:6581
693	Kärl	Keramik	Buk	1	51,58	Stort fragment. Svagt tegelfärgat/ beige färg. Magring av grov krossad bergart.	Schakt	302	L2022:6581
694	Kärl	Keramik	Buk	1	2,9	Spjälkat fragment. Gulgrå färg. Magring av krossad bergart.	Schakt	309	L2022:6581
695	Kärl	Keramik	Buk	2	4,76	Spjälkade fragment. Gulgrå färg.	Schakt	309	L2022:6581

Id/Fnr	Sakord	Material	Del	Antal	Vikt (g)	Beskrivning	Kontext	Kontext nr	L nr
forts. 695						Synliga korn av krossad bergart, delvis porig.			
696	Kärl	Keramik		3	3,54	Mynning. Spjälkade fragment. Beige/ ljust grå färg. Svagt inåtböjd. Magring av krossad bergart.	Schakt	309	L2022:6581
747	Kärl	Keramik	Botten?	2	11,1	Spjälkat fragment. Beige färg. Enstaka synliga korn av krossad bergart, delvis porig.	Schakt	309	L2022:6581
748	Avslag	Kvartsit		1	4,66	Mörkgrå. Från nodul. Bred plan plattform. Slagbula.	Schakt	309	L2022:6581
749	Ben	Bränt ben		1	0,45	Se benlista fnr 749:1	Schakt	309	L2022:6581
750	Kärl	Keramik	Buk	1	1,96	Litet fragment. Beige/gulgrå färg. Enstaka korn av krossad bergart, delvis porig.	Schakt	309	L2022:6581
751	Kärl	Keramik	Botten?	1	10,1	Fragment. Beige/grågul färg. Plan. Enstaka korn av krossad bergart, delvis porig.	Schakt	309	L2022:6581
752	Kärl	Keramik	Buk	1	4,94	Fragment. Beige/grågul färg. Enstaka korn av krossad bergart, delvis porig.	Schakt	309	L2022:6581
753	Ben	Bränt ben		1	0,2	Se benlista fnr 753:1	Schakt	309	L2022:6581
761	Avslag	Kvarts		1	1,46	Bred plan plattform. Slagbula.	Schakt	302	L2022:6581
762	Avslag	Kvarts		1	0,68	Avslagsfragment.	Schakt	302	L2022:6581
763	Avslag	Kvarts		1	16,76	Från nodul.	Schakt	302	L2022:6581
764	Kärna	Kvarts		1	18,96		Schakt	302	L2022:6581
765	Avslag	Kvarts		1	8,1	Gråvit. Bred plan plattform. Slagbula.	Schakt	302	L2022:6581
766	Ben	Bränt ben		1	0,4	Se benlista fnr 766:1	Schakt	302	L2022:6581
767	Ben	Bränt ben		1	0,26	Se benlista fnr 767:1	Schakt	302	L2022:6581
768	Ben	Bränt ben		1	0,4	Se benlista fnr 768:1	Schakt	302	L2022:6581
769	Kärl	Keramik	Buk	2	5,18	Fragment. Beige/grågul färg. Enstaka korn av krossad bergart, delvis porig.	Schakt	302	L2022:6581
770	Kärl	Keramik	Buk	1	3,56	Spjälkat fragment. Beige/grågul färg. Enstaka korn av krossad bergart, delvis porig.	Schakt	302	L2022:6581
771	Kärl	Keramik	Buk	1	1,84	Ett litet spjälkat fragment. Beige/ gulgrå färg. Dekor i form av en halv kärlväggsgrop & två horisontella parallella snörintryck. Magring av krossad bergart.	Schakt	302	L2022:6581

Id/Fnr	Sakord	Material	Del	Antal	Vikt (g)	Beskrivning	Kontext	Kontext nr	L nr
772	Kärl	Keramik		1	4,06	Mynning. Fragment. Beige färg. Rak mynningsform, plan mynningskant med dekor av intryck i form av punkter/små stick.	Schakt	302	L2022:6581
773	Kärl	Keramik	Buk	1	13,34	Stort fragment. Beige/grågul färg. Dekor av tvärsnodd i fiskbensmönster över hela skärvan. Magring av krossad bergart.	Schakt	302	L2022:6581
774	Kärl	Keramik	Buk	1	1,66	Litet spjälkat fragment. Beige/Gulgrå färg. Enstaka synliga korn av krossad bergart.	Schakt	302	L2022:6581
776	Avslag	Kvarts		1	15,8		Schakt	387	L2022:6581
777	Kärl	Keramik	Buk	1	1,76	Litet spjälkat fragment. Beige/ grågul färg. Magring av krossad bergart.	Schakt	387	L2022:6581
778	Kärl	Keramik	Buk	1	2,7	Litet spjälkat fragment. Beige/gulgrå färg. Enstaka synliga korn av krossad bergart, delvis porigt.	Schakt	387	L2022:6581
779	Avslag	Kvartsit		1	3,48	Slagbula.	Schakt	387	L2022:6581
780	Avslag	Porfyr		1	11,4	Från nodul. Slagbula och ärr. Bruksskaderetusch?	Schakt	387	L2022:6581
781	Avslag	Kvarts		1	9,72	Bred plan plattform. Slagbula. Halvgenomskinlig fin kristallin.	Schakt	387	L2022:6581
782	Avslag	Kvartsit		1	4,38	Beigegrå med små svarta prickar. Bred konkav plattform. Slagbula.	Schakt	387	L2022:6581
783	Avslag	Kvarts		1	0,62	Bred plan plattform.	Schakt	387	L2022:6581

L2023:5903

Id/Fnr	Sakord	Material	Del	Antal	Vikt (g)	Beskrivning	Kontext	Kontext nr	Lnr
138	Avslag	Kvarts		1	90,7	Helt avslag.	Schakt	100	L2023:5903
139	Kärl	Keramik	Buk	3	2,82	Små fragment. Grågul färg. Porigt gods.	Schakt	100	L2023:5903
141	Ben	Brända ben		5	0,74	Se benlista fnr 141:1-5	Ruta	723/Stick 1	L2023:5903
142	Ben	Brända ben		2	0,75	Se benlista fnr 142:1	Ruta	723/Stick 2	L2023:5903
143	Ben	Brända ben		13	1,17	Se benlista fnr 143:1-8	Ruta	723/Stick 3	L2023:5903
144	Ben	Bränt ben		1	0,05	Se benlista fnr 144:1	Ruta	724/Stick 1	L2023:5903
145	Ben	Bränt ben		1	0,4	Se benlista fnr 145:1	Ruta	724/Stick 3	L2023:5903

Id/Fnr	Sakord	Material	Del	Antal	Vikt (g)	Beskrivning	Kontext	Kontext nr	Lnr
146	Ben	Brända ben		9	5,01	Se benlista fnr 146:1-9	Ruta	725/Stick 1	L2023:5903
147	Ben	Brända ben		7	4,68	Se benlista fnr 147:1-7	Ruta	725/Stick 2	L2023:5903
148	Ben	Brända ben		26	3,13	Se benlista fnr 148:1-8	Ruta	725/Stick 3	L2023:5903
149	Ben	Brända ben		6	1,51	Se benlista fnr 149:1-5	Ruta	725/Stick 4	L2023:5903
150	Avslag	Kvartsit		1	3,28	Rödbrun. Från nodul. Bred plan plattform, läpp.	Ruta	723/Stick 1	L2023:5903
151	Yxa	Flinta		1	0,2	Beigegrå. Slipat avslag/fragment. Liten plan plattform.	Ruta	723/Stick 2	L2023:5903
152	Splitter	Kvarts		1	0,16		Ruta	723/Stick 2	L2023:5903
153	Avslag	Kvarts		2	7,78	Det ena ett avslagsfragment. Det andra ett avslag från nodul.	Ruta	723/Stick 3	L2023:5903
154	Avslag	Kvarts		1	1,28	Finkristalin. Smal plan plattform. Slagbula.	Ruta	724/Stick 1	L2023:5903
155	Avslag	Kvarts		1	8,9	Helt avslag, smal plan plattform. Slagbula.	Schakt	160	L2023:5903
156	Kärl	Keramik	Buk	2	5,26	Små fragment. Brungrå färg. Magring av krossad bergart.	Schakt	160	L2023:5903
157	Kärna	Flinta		1	3,16	Ljusgrå flinta.	Schakt	160	L2023:5903
158	Avslag	Kvarts		2	8,08	Avslagsfragment.	Schakt	160	L2023:5903
159	Kärl	Keramik	Buk	2	4,64	Spjälkade fragment. Brungrå färg. Porigt gods.	Schakt	160	L2023:5903
160	Avslag	Flinta		1	2,58	Kristianstadsflinta. Avslagsfragment, nodulutsida.	Ruta	725/Stick 1	L2023:5903
161	Kärna	Kvarts		1	14,96	Kärnfragment.	Ruta	725/Stick 1	L2023:5903
162	Avslag	Grönsten		1	21,08	Plan plattform, antydan till slagbula.	Ruta	725/Stick 1	L2023:5903
163	Splitter	Flinta		1	0,04	Bränd flinta.	Ruta	725/Stick 2	L2023:5903
164	Avslag	Kvartsit		1	3,22	Röd kvartsit med inslag av mörka prickar. Smal plan svängd plattform. Slagbula.	Ruta	725/Stick 2	L2023:5903
165	Kärl	Keramik	Buk	13	24,82	Spjälkade fragment. Beige slät utsida där det går att urskilja. Svagt konvexa eller plana till formen. Enstaka korn av krossad bergart syns i magringen, delvis också porig.	Ruta	725/Stick 2	L2023:5903
166	Avslag	Kvartsit		1	0,84	Skadad plattform. Slagbula.	Ruta	725/Stick 3	L2023:5903
167	Avslag/	Kvarts		2	3,56	Avslagsfragment & ett splitter.	Ruta	725/Stick 3	L2023:5903

Id/Fnr	Sakord	Material	Del	Antal	Vikt (g)	Beskrivning	Kontext	Kontext nr	Lnr
168	Avslag	Sandsten		1	10,96	Spetsig plattform. Slagbula. Från nodul.	Ruta	725/Stick 4	L2023:5903
169	Kärl	Keramik	Mynning 1	1	1,36	Spjälkat fragment. Grå färg. Utåtböjd. mynningsform. Dekor under mynningskanten i form av diagonalt gående stämpelintryck. Eventuellt dekor av intryck på mynningskanten, som är plan. Porigt gods.	Ruta	725/Stick 2	L2023:5903
170	Kärl	Keramik	Buk	23	13,64	Spjälkade fragment. Beige/grågul färg. Enstaka korn av krossad bergart i magringen, men delvis porig.	Ruta	725/Stick 3	L2023:5903
171	Kärl	Keramik	Buk	24	52,08	Spjälkade fragment. Beige/grågul färg. Porigt gods.	Ruta	724/Stick 2	L2023:5903
172	Kärl	Keramik	Buk	13	28,18	Spjälkade fragment.Beige/grågul färg. Porigt gods.	Ruta	724/Stick 3	L2023:5903
173	Kärl	Keramik	Mynning 1	1	23,34	Delvis spjälkad. Grå färg. Utåtböjd mynningsform. Spår av dekor ovanpå den svagt rundade mynningskanten. Dekoren utgörs av inristade korsande linjer/trekanter. Magring av krossad bergart. Endast en mindre del av yt-skiktet återstår.	Ruta	725/Stick 4	L2023:5903
174	Kärl	Keramik	Buk	9	8,2	Spjälkade fragment. Beige/grågul färg. Magring av krossad bergart, men delvis porigt.	Ruta	725/Stick 4	L2023:5903
175	Kärl	Keramik	Buk	3	10,42	Fragment. Beige/svagt tegelfärgad. Dekor av parallella linjer med kamstämpelintryck. Porigt gods.	Ruta	723/Stick 2	L2023:5903
176	Kärl	Keramik	Buk	14	7,94	Spjälkade fragment. Beige/grågul färg. Magring av krossad bergart, men delvis porigt.	Ruta	723/Stick 2	L2023:5903
177	Kärl	Keramik	Buk	27	26,7	Spjälkade fragment. Beige/grågul färg. Porigt gods.	Ruta	723/Stick 3	L2023:5903
178	Kärl	Keramik	Buk	2	1,56	Spjälkade fragment. Beige/grågul färg. Dekorerade med intryck, små rektangulära, och kamstämpel (?). Magring av krossad bergart.	Ruta	723/Stick 3	L2023:5903
179	Kärl	Keramik	Buk	35	43,22	Spjälkade fragment.Beige/grågul färg. Porigt gods.	Ruta	725/Stick 1	L2023:5903
180	Kärl	Keramik	Buk	4	5,36	Spjälkade fragment. Gulgrå färg. Dekor av intryck med märklig form (ben?). Magring av krossad bergart.	Ruta	725/Stick 1	L2023:5903
181	Kärl	Keramik	Mynning 1	1	16,58	Stort fragment. Grå/ beige färg. Svagt utåtböjd mynningsform med plan	Ruta	725/Stick 1	L2023:5903

Id/Fnr	Sakord	Material	Del	Antal	Vikt (g)	Beskrivning	Kontext	Kontext nr	Lnr
forts. 181						mynningskant. Möjligen dekor av intryck ovanpå mynningskanten. Porigt gods.			
182	Kärl	Keramik	Mynning	1	1,28	Litet fragment av plan mynningskant med inristad krysskraffering. Beige färg. Porigt gods.	Ruta	725/Stick 1	L2023:5903
183	Kärl	Keramik	Buk	1	19,66	Beige färg. Svagt konvex form med vertikalt grupperad kamstämpeldekor. Porigt gods.	Ruta	725/Stick 1	L2023:5903
184	Avslag	Kvarts		1	4,86	Avslagsfragment.	Schakt	160	L2023:5903
185	Ben	Bränt ben		2	0,3	Se benlista fnr 185:1-2	Schakt	160	L2023:5903
186	Avslag	Kvartsit		1	30,92	Rödbrun. Från nodul. Bred plan plattform. Slagbula. Bruksskaderetus.	Schakt	160	L2023:5903
187	Avslag	Kvartsit		1	29,96	Från nodul. Bevarad slät utsida. Avslagsfragment. Antydan till slagbula.	Schakt	160	L2023:5903
188	Avslag	Grönsten		1	50,16	Liten plan plattform. Slagbula.	Schakt	160	L2023:5903
189	Kärl	Keramik	Buk	1	3,9	Spjälkat fragment. Beige färg. Porigt gods.	Schakt	160	L2023:5903
190	Kärl	Keramik	Buk	3	77,02	Beige/grågul färg. En skärva har en skarpvinklad profil, en annan mer konvex. Dekorerade med bågformade intryck.	Schakt	160	L2023:5903
191	Kärl	Keramik	Buk	1	2,44	Spjälkat fragment. Beig/brungrå färg. Magring av krossad bergart.	Schakt	160	L2023:5903
192	Kärl	Keramik	Buk	1	2,54	Spjälkat fragment. Beige/grågul färg. Synliga korn av krossad bergart.	Schakt	160	L2023:5903
193	Kärl	Keramik	Buk	2	6,88	Spjälkade fragment. Beige/grågul färg. Synliga korn av krossad bergart. Möjlig dekor av intryck.	Schakt	160	L2023:5903
194	Kärl	Keramik	Buk	3	4,72	Spjälkade fragment. Grå färg. Synliga korn av krossad bergart.	Schakt	160	L2023:5903
195	Avslag	Flinta		1	1,7	Liten plan plattform. Slagbula. Bruksskaderetus.	Schakt	160	L2023:5903
196	Avslag	Kvarts		1	15,32	Avslagsfragment.	Schakt	160	L2023:5903
197	Kärl	Keramik	Buk	1	2,44	Fragment. Beige/ljust grå färg. Magring av krossad bergart.	Schakt	160	L2023:5903
198	Yxa	Grönsten		1	2,92	Fragment med slipyta.	Schakt	160	L2023:5903
199	Kärl	Keramik	Mynning	4	21,28	Beige färg. En svagt utåtböjd myn-	Ruta	725/Stick 1	L2023:5903

Id/Fnr	Sakord	Material	Del	Antal	Vikt (g)	Beskrivning	Kontext	Kontext nr	Lnr
forts. 199						ningsbit med plan mynningskant dekorerad med diagonalt placerade snörintryck. Nedanför mynningskanten horisontella parallella rader med kam- intryck. Tre fragment med spår av kamintryck. Magring av krossad bergart.			
200	Kärl	Keramik	Buk	8	35,52	Beige/grågul färg. Två fragment dekorerade med vertikal kamstämpel.	Schakt	160	L2023:5903
202	Kärl	Keramik	Botten	11	54,06	Tjocka spjälkade fragment. Grå färg. Enstaka synlig korn av krossad bergart i magringen, men också porigt.	Ruta	725/Stick 1	L2023:5903
203	Kärl	Keramik	Buk	1	1,16	Litet fragment. Grågul färg. Enstaka synlig korn av krossad bergart i magr- ingen, men också porigt. Dekorerad med två diagonalt ställda horisontella dubbelintryck.	Ruta	725/Stick 4	L2023:5903
204	Kärl	Keramik	Buk	3	8,98	Spjälkade fragment. Grå/Brungrå färg. Magring av krossad bergart.	Ruta	725/Stick 3	L2023:5903
205	Kärl	Keramik	Mynning	3	7,12	Fragment. Beige färg. Svagt markerad mynning med dekor av snedställda streck ovanpå den rundade mynnings- kanten. Enstaka synliga magringskorn av krossad bergart, delvis porig.	Ruta	724/Stick 1	L2023:5903
206	Kärl	Keramik	Buk	4	19,32	Spjälkade fragment. Beige färg. Enstaka synliga korn av krossad bergart, delvis porig.	Ruta	724/Stick 2	L2023:5903
207	Kärl	Keramik	Buk/ botten	50	131	Spjälkade fragment. Beige/gulgrå färg. Korn av krossad bergart synliga, delvis porig.	Ruta	724/Stick 1	L2023:5903
208	Kärl	Keramik	Buk	1	5,4	Fragment. Beige/gulgrå färg. Svagt konvext. Dekor av horisontellt dragna streck. Enstaka synliga korn av krossad bergart, delvis porig.	Ruta	723/Stick 1	L2023:5903
209	Kärl	Keramik	Buk	13	13,56	Spjälkade fragment. Beige/grågul färg. Korn synliga av krossad bergart, delvis porig.	Ruta	723/Stick 1	L2023:5903
210	Kärl	Keramik	Buk	1	2,14	Spjälkat fragment. Beige/grågul färg. Dekor av små trekantiga intryck. Porigt gods.	Ruta	723/Stick 1	L2023:5903
211	Kärl	Keramik	Buk	1	8,6	Spjälkat fragment. Beige/gulgrå färg. Svagt kovext. Dekor av rektangulära intryck. Enstaka synliga korn av kros- sad bergart, delvis porig.	Ruta	723/Stick 1	L2023:5903
212	Kärl	Keramik	Buk	9	5,72	Små spjälkade fragment. Beige/ brungrå färg. Magring av krossad	Nedgrävning	538	L2023:5903

Id/Fnr	Sakord	Material	Del	Antal	Vikt (g)	Beskrivning	Kontext	Kontext nr	Lnr
forts. 212						bergart.			
284	Kärl	Keramik	Buk	1	4,06	Spjälkat fragment. Beige färg. Synliga korn av krossad bergart.	Schakt	269	L2023:5903
285	Kärl	Keramik	Buk	1	5,32	Beige/ljust grå färg. Magring av krossad bergart.	Schakt	269	L2023:5903
286	Avslag	Grönsten		1	105,36	Från nodul. Bred plan plattform. Slagbula.	Schakt	269	L2023:5903
287	Kärl	Keramik	Buk	3	3,88	Spjälkade fragment. Beige färg. Synliga korn av krossad bergart.	Schakt	269	L2023:5903
288	Kärl	Keramik	Mynning	4	31,44	Stort fragment i flera delar. Beige/grågul färg. Svagt utåböjd mynning med något rundad mynningskant. Dekor av linjer/streck ovanpå mynningskanten och vertikala linjer med kamstämpel under mynningskanten. Bukbit med markerad skuldra dekorerad med kamstämpel-intryck. Två spjälkade fragment med passning, dekorerade med kamstämpel. Synliga korn av krossad bergart, men delvis porig.	Schakt	269	L2023:5903
289	Kärl	Keramik	Buk	2	1,76	Spjälkade fragment. Grå/Brungrå färg. Magring av krossad bergart.	Schakt	269	L2023:5903
290	Kärl	Keramik	Buk	1	6,36	Fragment. Beige färg. Porigt gods.	Schakt	269	L2023:5903
291	Avslag	Kvarts		1	5,94	Avslagsfragment. Bruksskaderetusch, långsida.	Schakt	269	L2023:5903
292	Kärl	Keramik	Buk	1	1,64	Spjälkat fragment. Grå färg. Möjlig dekor av intryck. Porigt gods?	Schakt	269	L2023:5903
293	Avslag	Kvartsit		1	14,14	Påbörjad slagning. Ljusgrå med strökor av glimmer.	Schakt	269	L2023:5903
294	Kärl	Keramik	Buk	2	4,8	Spjälkade fragment. Beige/grå färg. Synliga korn av krossad bergart.	Schakt	269	L2023:5903
295	Kärl	Keramik	Mynning	2	11,68	Fragment. Beige/grågul färg. Rak mynning med plan mynningskant dekorerad med två parallella rader med intryck på ovansidan. Utsidan har en dekor med ett diagonalt ställt kamintryck. Det andra fragmentet spjälkat. Synliga korn av krossad bergart, delvis porigt.	Schakt	269	L2023:5903
296	Kärl	Keramik	Buk	1	2,32	Spjälkat fragment. Beige färg. Synliga korn av krossad bergart, delvis porigt.	Schakt	269	L2023:5903
297	Kärl	Keramik	Buk	1	21,24	Stort fragment. Beige färg. Något konvex form. Svagt skönjbar dekor av intryck och små parställda streck. Synliga korn av krossad bergart, men	Schakt	269	L2023:5903

Id/Fnr	Sakord	Material	Del	Antal	Vikt (g)	Beskrivning	Kontext	Kontext nr	Lnr
forts. 297						delvis porig.			
298	Kärl	Keramik	Buk	4	6,24	Spjälkade fragment. Grå färg. Magring av krossad bergart.	Schakt	269	L2023:5903
299	Avslag	Kvartsit		1	17,82	Gråvit. Från nodul. Liten plan plattform. Läpp, troligen puns.	Schakt	269	L2023:5903
373	Kärl	Keramik	Buk	1	5,36	Spjälkat fragment. Brungrå färg. Dekorerad med vertikala kamstämpel-intryck. Synliga korn av krossad bergart, delvis porig.	Schakt	338	L2023:5903
374	Kärl	Keramik	Buk	1	16,2	Stort fragment. Beige/gulgrå. Dekor av vertikalt ställd kamstämpel. Magring av krossad bergart.	Schakt	338	L2023:5903
375	Kärl	Keramik	Mynning	4	23,02	Delvis spjälkade fragment. Svagt. inåtböjd mynningsform med plan mynningskant. Synliga korn av krossad bergart, delvis porig.	Schakt	338	L2023:5903
376	Avslag	Kvarts		2	69,52	Från nodul.	Schakt	338	L2023:5903
511	Kärl	Keramik	Buk	4	28,28	Delvis spjälkade fragment. Beige/tegelfärgade. Magring av krossad bergart, delvis porig.	Schakt	160	L2023:5903
513	Kärl	Keramik	Buk	1	0,44	Spjälkat litet fragment. Brungrå färg. Synligt korn av krossad bergart.	Schakt	160	L2023:5903
514	Kärl	Keramik	Buk	1	1,08	Spjälkat litet fragment. Beige/brungrå färg. Dekor av ett runt intryck. Porigt gods.	Schakt	160	L2023:5903
515	Kärl	Keramik	Buk	1	1,92	Spjälkat litet fragment. Beige/grågul färg. Porigt gods.	Schakt	160	L2023:5903
516	Kärl	Keramik	Buk	1	2,78	Spjälkat fragment. Beige grågul färg. Porigt gods.	Schakt	160	L2023:5903
517	Avslag	Grönsten		1	10,36	Bred plan plattform. Slagbula.	Schakt	160	L2023:5903
518	Kärl	Keramik	Buk	1	4,6	Fragment. Beige färg. Magring av grov krossad bergart.	Schakt	160	L2023:5903
519	Kärl	Keramik	Mynning	1	2,62	Litet fragment Rak mynningskant med rundat plan mynningskant. Dekor av intryck under mynningskanten. Porigt gods.	Schakt	160	L2023:5903
520	Ben	Bränt ben		1	0,05	Se benlista fnr 520:1	Schakt	160	L2023:5903
521	Kärl	Keramik	Buk	1	5,72	Fragment. Beige/brungrå färg. Magring av krossad bergart.	Schakt	160	L2023:5903
522	Kärl	Keramik	Buk	2	17,42	Fragment. Beige/grågul färg. Dekor	Schakt	160	L2023:5903

Id/Fnr	Sakord	Material	Del	Antal	Vikt (g)	Beskrivning	Kontext	Kontext nr	Lnr
forts. 522						av rader med intryck. Synliga små korn av krossad bergart, delvis porig.			
523	Kärl	Keramik	Buk	2	3,7	Små fragment. Grå färg. Porigt gods.	Schakt	160	L2023:5903
524	Kärl	Keramik	Buk	2	15,46	Fragment. Beige/grågul färg. Dekor av kamstämpelintryck i parallella rader. Porigt gods.	Schakt	160	L2023:5903
525	Kärl	Keramik	Buk	1	3,36	Litet fragment. Beige/grågul färg. Porigt gods.	Schakt	160	L2023:5903
526	Kärl	Keramik	Buk	1	11,18	Fragment. Beige/grågul färg. Dekor. av kamstämpelintryck i parallellt gående rader (svagt V-formade). Synliga korn av krossad bergart, delvis porigt.	Schakt	160	L2023:5903
527	Kritpipa	Keramik	Skaft	1	1,14	Del av skaft.	Schakt	160	L2023:5903
528	Kärl	Keramik	Botten?	1	8,82	Fragment. Plant. Beige/gulgrå färg. Synliga korn av krossad bergart, delvis porig.	Schakt	160	L2023:5903
529	Kärl	Keramik	Buk	4	7,22	Delvis spjälkade fragment. Beige/grågul färg. Porigt gods.	Schakt	160	L2023:5903
530	Kärl	Keramik	Buk	1	3,96	Spjälkat fragment. Beige/grågul. färg. Porigt gods.	Schakt	160	L2023:5903
531	Kärl	Keramik	Mynning	3	3,48	Spjälkade fragment. Beige/gulgrå färg. Synliga korn av krossad bergart, delvis porig.	Schakt	160	L2023:5903
532	Kärl	Keramik	Buk	4	7,86	Spjälkade fragment. Beige/gulgrå färg. Synliga korn av krossad bergart, delvis porig.	Schakt	160	L2023:5903
533	Ben	Bränt ben		1	0,04	Se benlista fnr 533:1	Schakt	160	L2023:5903
534	Ben	Bränt ben		1	0,04	Se benlista fnr 534:1	Schakt	160	L2023:5903
535	Kärl	Keramik	Buk	1	3,64	Fragment. Beige/gulgrå färg. Magring av krossad bergart.	Schakt	100	L2023:5903
536	Kärl	Keramik	Buk	1	2,1	Spjälkat fragment. Beige/gulgrå färg. Porigt gods.	Schakt	100	L2023:5903
537	Kärl	Keramik	Buk	1	2,8	Fragment. Beige/gulgrå färg. Dekor av intryck i en svag båge. Synliga korn av krossad bergart, delvis porig.	Schakt	100	L2023:5903
547	Avslag	Kvarts		1	2,54	Avslagsfragment.	Schakt	269	L2023:5903
548	Kärl	Keramik	Buk	1	1,06	Litet spjälkat fragment. Beige/grågul färg. Porigt gods.	Schakt	269	L2023:5903

Id/Fnr	Sakord	Material	Del	Antal	Vikt (g)	Beskrivning	Kontext	Kontext nr	Lnr
550	Kärl	Keramik	Buk	4	5,18	Spjälkade fragment. Beige/gulgrå färg. Synliga korn av krossad bergart, delvis porig.	Schakt	269	L2023:5903
551	Avslag	Kvarts		1	1,62	Plan plattform. Slagbula.	Schakt	269	L2023:5903
552	Kärl	Keramik	Buk	3	3,98	Spjälkade fragment. Beige/gulgrå färg. Synliga korn av krossad bergart, delvis porig.	Schakt	269	L2023:5903
553	Kärl	Keramik	Buk	1	1,74	Spjälkat fragment. Beige/grågul färg. Dekor av kamstämpel. Magring av krossad bergart.	Schakt	269	L2023:5903
554	Ben	Bränt ben		3	1,07	Se benlista fnr 554:1-2	Schakt	269	L2023:5903
555	Kärl	Keramik	Buk	1	2,78	Fragment. Beige/grågul färg. Dekor av kamstämpelintryck. Synliga korn av krossad bergart, delvis porig.	Schakt	269	L2023:5903
556	Kärl	Keramik	Buk	4	10,22	Spjälkade fragment. Beige/gulgrå färg. Synliga korn av krossad bergart, delvis porig.	Schakt	269	L2023:5903
557	Kärl	Keramik	Buk	2	13,12	Spjälkade fragment. Beige/gulgrå färg. Synliga korn av krossad bergart, delvis porig.	Schakt	269	L2023:5903
558	Ben	Bränt ben		1	0,11	Se benlista fnr 558:1	Schakt	269	L2023:5903
559	Kärl	Keramik	Buk	1	1,2	Litet spjälkat fragment. Grå färg. Magring av krossad bergart.	Schakt	269	L2023:5903
560	Kärl	Keramik	Buk	3	15,94	Fragment. Beig/grågul färg. Dekor av stämpelintryck och små korta streck. Magring av krossad bergart.	Schakt	269	L2023:5903
561	Kärl	Keramik	Buk	1	1,34	Spjälkat fragment.Beige färg. Struken yta. Porigt gods.	Schakt	269	L2023:5903
562	Kärl	Keramik		1	3,18	Spjälkat fragment.Beige/ grå färg. Magring av krossad bergart.	Schakt	269	L2023:5903
563	Kärl	Keramik	Buk	1	28,98	Stort fragment. Beige/grågul färg. Skuldra ? Synliga korn av krossad bergart, delvis porig.	Schakt	269	L2023:5903
564	Kärl	Keramik	Buk	2	5,38	Spjälkade fragment. Grå färg. Synliga korn av krossad bergart, delvis porig.	Schakt	269	L2023:5903
565	Kärl	Keramik	Buk	2	3,68	Spjälkade fragment. Grå färg. Synliga korn av krossad bergart, delvis porig.	Schakt	269	L2023:5903
566	Kärl	Keramik	Buk	1	8,52	Stort fragment. Beige/grågul färg. Synliga korn av krossad bergart, delvis porig.	Schakt	269	L2023:5903

Id/Fnr	Sakord	Material	Del	Antal	Vikt (g)	Beskrivning	Kontext	Kontext nr	Lnr
567	Kärl	Keramik	Buk	1	1,82	Spjälkat fragment. Beige/grågul färg. Porigt gods.	Schakt	269	L2023:5903
568	Kärl	Keramik	Buk	1	9	Spjälkat fragment. Beige/grågul färg. Porigt gods.	Schakt	269	L2023:5903
569	Kärl	Keramik	Buk	2	4,54	Fragment. Beige/grågul färg. Dekor av kamstämpel intryck på rad. Porigt gods.	Schakt	269	L2023:5903
570	Avslag	Grönsten		1	1,54	Tät svart diabas. Avslagsfragment.	Schakt	269	L2023:5903
571	Kärl	Keramik	Mynning 1	1	17,02	Stort fragment. Beige/grågul färg. Svagt utåtböjd mynning med rak mynningskant. Dekor av intryck ovanpå mynningskanten, och ett par glesa intryck (rundat trekantiga) på rad på halsen. Synliga korn av krossad bergart, delvis porig.	Schakt	269	L2023:5903
572	Kärl	Keramik	Buk	2	3,58	Spjälkade fragment. Beige färg. Synliga korn av krossad bergart, delvis porig.	Schakt	269	L2023:5903
573	Ben	Bränt ben		1	0,19	Se benlista fnr 573:1	Schakt	269	L2023:5903
574	Kärl	Keramik	Buk	1	1,08	Spjälkade fragment. Beige färg. Synliga korn av krossad bergart, delvis porig.	Schakt	269	L2023:5903
575	Avslag	Grönsten		1	0,86	Avslagsfragment. Slagbula.	Schakt	269	L2023:5903
576	Kärl	Keramik		1	0,92	Spjälkade fragment. Beige färg. Synliga korn av krossad bergart, delvis porig.	Schakt	269	L2023:5903
659	Kärl	Keramik	Mynning 3	3	11,44	Beige/grågul färg. Svagt utåtböjd mynning med något rundad mynningskant. Streckdekor ovanpå mynningskant, horisontella linjer med intryck under mynningskanten. Synliga små korn av krossad bergart.	Stolphål?	653	L2023:5903
660	Kärl	Keramik	Buk	3	30,16	Stort fragment. Beige/grågul färg. Svag konvex form. Synliga korn av krossad bergart, delvis porig.	Schakt	646	L2023:5903
661	Avslag	Granit		1	9,1	Från nodul. Skadad plattform. Slagbula.	Schakt	646	L2023:5903
662	Ben	Bränt ben		1	0,97	Se benlista fnr 662:1	Schakt	646	L2023:5903
663	Kärl	Keramik	Buk	6	10,66	Spjälkade fragment. Beige färg. Synliga korn av krossad bergart, delvis porig.	Schakt	646	L2023:5903
664	Kärl	Keramik	Buk	1	10,2	Fragment. Svagt tegelfärgat. Synliga	Schakt	646	L2023:5903

Id/Fnr		Sakord	Material	Del	Antal	Vikt (g)	Beskrivning	Kontext	Kontext nr	Lnr
forts. 664							korn av krossad bergart, delvis porigt.			
665	Kärl	Keramik	Mynning 10	35,28	Beige/grågul färg. Utåtsvängd mynning med plan och något konkav mynningskant dekorerad med små raka streck i två rader. Diagonala kamstämplar på halsen. Svart kärna. Synliga korn av krossad bergart, delvis porigt.	Schakt	646	L2023:5903		
667	Kärl	Keramik	Mynning 7	17,54	Spjälkade fragment. Beige/grågul färg. Rak mynningsform med någor rundad mynningskant. Dekor av diagonalt inristade linjer ovanpå mynningskanten. Porigt gods.	Schakt	646	L2023:5903		
668	Kärl	Keramik	Buk	4	8,4	Delvis spjälkade fragment. Beige/grågul färg. Synliga korn av krossad bergart, delvis porigt.	Schakt	646	L2023:5903	
669	Ben	Bränt ben	7	0,85	Se benlista fnr 669:1	Schakt	646	L2023:5903		
709	Avslag	Kvarts	1	10,14	Avslagsfragment.	Schakt	713	L2023:5903		
710	Kärl	Keramik	Buk	1	9,9	Fragment. Beige/grågul färg. Magring av krossad bergart.	Schakt	713	L2023:5903	
711	Kärl	Keramik	Buk	1	5,2	Fragment. Beige/grågul färg. Magring av krossad bergart.	Schakt	713	L2023:5903	
712	Kärl	Keramik	Buk	2	2,2	Små fragment. Brungrå färg. Magring av krossad bergart.	Schakt	713	L2023:5903	

Bilaga 4, Schaktbeskrivningar

Schaktnr	Storlek (m)	Djup (m)	Huvudinnehåll	Anl/Fynd	Övrigt
100	27x4-7	0,25-0,40	Vitgul finsand	A141 , Härd & A728 , Kokgrop. Keramik, kvarts & bränd lera i ett fyndförande kulturlager, A478 .	L2023:5903 Störning, dräneringsdike.
160	18x4,5	0,30-0,55	Gul/gulbrun flammig finsand	A171 , Härd. Keramik, kvarts, brända ben, grönsten, flinta, & bergart. Fynden koncentrerade sig ffa till ett fynförande kulturlager i den V delen av schaktet, A478	L2023:5903 Störning, dike/ledningsdragnings
229	12x1,4	0,40-0,45	Brungul finsand	-	Påförd grå lerig silt, ca 0,20 m. tj. Därefter brungul silt. Störning, dike/ledningsdragnings.
234	12,5x-35	0,40-0,60	Vitgul/brungul finsand	-	Påförd grå lerig silt, ca 0,20-0,30 m tj. Tegel, elkontakt, tjärpapp i V där det tidigare stått en byggnad. Störning, dike/ledningsdragnings
258	8x3	0,4	Vitgul finsand	-	Störning, dike/ledningsdragnings.
269	27x2,5-7,5	0,35-0,60	Brungul finsand.	A538 , Nedgrävning? Keramik, kvarts, brända ben, grönsten kvartsit i ett fyndförande kulturlager, A478 .	L2023:5903 Störning, dike/ledningsdragnings
280	8,5x3	0,75	Blandat material av grus, gråvit lera och gulgrå sand tillsammans med stenar & stenblock.	-	Ytan är störd av aktiviteter i modern tid, därav det blandade materialet.. Möjligen kan det höra ihop med grävning för VA anläggning.
302	28x3	0,35-0,45	Brungul sand av olika fraktioner	A324 , Pinnhål, A343 , Rest av kulturlager. Keramik & kvarts.	L2022:6581 Störning, dike/ledningsdragnings.
309	20x1,5	0,3	Brungul sand	Kvarts & bränd flinta.	L2022:6581 Grusiga partier i sanden.
387	29x3-14	0,4	Brungul finsand.	A102 , Stolphål? A103 , Utgår, A104 , Stolphål?, A105-107 , Utgår A403 , Störhål, A417 , Stolphål, A746 , Störhål & A753 , Utgår Keramik, kvarts, porfyr, kvartsit, flinta & brända ben.	L2022:6581 Enstaka skärvig/skörbränd sten. A102-107, framkom i samband med arkeologisk utredning år 2022, se Arkeologikonsult AB, Rapport 2022:3594 .
442	20x3	0,3	Vitgul silt	-	L2022:6581 (SÖ delen) Ytor med gråvit lerig silt och partier med morän. Stört?
448	17x2,5-4	0,25-0,30	Gulvit silt blandat med morän och brun silt.	-	Störning, dike/ledningsdragnings Enstaka skörbrända stenar
646	14x1,5-3,5	0,20-0,30	Ljusgul finsand	A653 , Stolphål?. Keramik, brända ben och övrig bergart i ett fyndförande kulturlager, A478 .	L2023:5903

Schaktnr	Storlek (m)	Djup (m)	Huvudinnehåll	Anl/Fynd	Övrigt
713	16x2,5-4,5	0,30-0,40	Vitgul finsand	A697, Härd. Keramik & kvarts.	L2023:5903

Bilaga 5, Rutlista & rutplan, L2023:5903

Rut nr	Storlek	Djup (m)	Antal stick	Huvudinnehåll	Fynd	Övrigt
723	1x1	0,20	4	Gråsvart finsand. I botten ljusbeige finsand	Stick 1: Keramik, bränt ben, kvartsit Stick 2: Keramik, brända ben, flinta, kvarts Stick 3: Keramik, brända ben, kvarts Stick 4: Fyndtomt	Enstaka skärvig sten
724	1x1	0,20	4	Gråbrun finsand I botten ljusbeige finsand	Stick 1: Keramik, bränt ben, kvarts Stick 2: Keramik Stick 3: Keramik, brända ben Stick 4: Fyndtomt	Enstaka skärvig/skörbränd sten
725	1x1	0,25	5	Gråbrun sand I botten ljusbeige finsand	Stick 1: Keramik, brända ben, kvarts, flinta, grönsten Stick 2: Keramik, brända ben, kvarts, bränd flinta, kvartsit Stick 3: Keramik, brända ben, kvarts, kvartsit Stick 4: Keramik, brända ben, sandsten Stick 5: Fyndtomt	Enstaka små rundade stenar

Osteologisk analys

Ett mellanneolitiskt bränt benmaterial från en arkeologisk förundersökning inför Ostlänken, fornlämning L2022:6581 och L2023:5903, inom fastigheten Ekla 1:7 (Blindkälla), Nyköpings kommun, Södermanlands län
Sörmlands Arkeologi AB, Projektnummer 2308

SAU rapport 2024:6 O
Emma Sjöling

Osteologisk analys av ett mellanneolitiskt bränt benmaterial från en arkeologisk förundersökning inför Ostlänken, fornlämning L2022:6581 och L2023:5903, inom fastigheten Ekla 1:7 (Blindkälla), Nyköpings kommun, Södermanlands län

Emma Sjöling
SAU (Societas Archaeologica Upsaliensis)
SAU rapport 2024:6 O

Inledning

I maj 2024 gjordes en osteologisk analys av ett bränt benmaterial från Blindkälla, fornlämning L2022:6581 och L2023:5903, inför byggnationen av den nya järnvägen Ostlänken inom Nyköpings kommun, Södermanland. Det analyserade benmaterialet framkom vid en arkeologisk förundersökning och har preliminärt daterats till mellanneolitikum (PM till Lst, Ingeborg Svensson, Sörmlands Arkeologi AB).

Metod

Den osteologiska analysen omfattar flera moment: identifiering av art, benslag/element, bendel och sida, bedömning av förbrännings- och fragmenteringsgrad hos de brända benen, registrering av materialet i en databas (Microsoft Access, Excel) samt skriftlig rapportering. För identifiering har referenssamlingen på SAU i Uppsala och på Osteoarkeologiska forskningslaboratoriet (OFL) i Stockholm använts.

De brända benens färg och ytstruktur orsakas till stor del av förbränningstemperaturen. Andra faktorer som påverkar färgen är ex. syretillförseln, kroppens storlek, omgivande ämnen i jorden och hur länge benen utsatts för hetta (During 1998). Förbränningsgrad utifrån benens färg har angivits efter Stiner et al. (1995) med modifiering av Jan Strå, OFL, Srtstockholms universitet (tabell 1).

Tabell 1. Förbränningsgrad enligt Stiner et al. 1995 samt tillägg för 6a och 6b från Jan Storå, OFL, Stockholms universitet.

Färgkod	Beskrivning
0	Not burned (cream/tan)
1	Slightly burned; localized and <half carbonized
2	Lightly burned; >half carbonized
3	Fully carbonized (completely black)
4	Localized <half calcined (more black than white)
5	>half calcined (more white than black)
6a	Fully calcined with soft surface
6b	Fully calcined with crystalline structure

Resultat

Benmaterialet kommer från tre provrutor och sex sökschakt inom fornlämningarna L2022:6581 och L2023:5903. Sammanlagt påträffades 97 benfragment med en vikt på 25,42 gram, varav majoriteten kommer från L2023:5903 (tabell 2). Medelvikten för det analyserade benmaterialet var 0,26 gram/fragment, vilket tyder på en hög fragmenteringsgrad. Benens förbränningsgrad var hög inom samtliga rutor och anläggningar, vilket innebär fullständig kalcinering (förbränningsgrad 6 enligt Stiner et al. 1995) där majoriteten hade en hård och kristallin yta (grad 6b enligt Storå). De registrerade benfragmenten redovisas i benlistan i tabell 5.

Tabell 2. Benmaterialets fördelning över fornlämningsnummer.

Fornlämning	Antal fragm.	Vikt (g)	Fragm.grad
L2022:6581	12	5,43	0,45
L2023:5903	85	19,99	0,24
Totalt	97	25,42	0,26

Artfördelning

Den arter och artgrupper som identifierats är bäver (*Castor fiber*), följt av säl (eller öronlösa sälar, *Phocidae sp.*), älg (*Alces alces*), gädda (*Esox lucius*) och duvhök (*Accipiter gentilis*), fisk (*Pisces sp.*), och kombinationer av olika storlekar av däggdjur (stort däggdjur, mellanstort däggdjur, litet däggdjur) där artspecifika karaktärer inte har gått att identifiera (tabell 3). Från säl har vadben (*fibula*), tåben (*phalanx 1 pedis*) och mellanfotsben (*metatarsus*) identifierats, och från älg har två skenbensfragment (*tibia*) identifierats. Duvhöken representeras av en del från mellanhandsbenet/handrotsbenet (*carpometacarpus*) och gäddan av kranieben (*dentale* och *quadratum*).

Artbestämning av säl har inte varit möjlig då de benslag som rekommenderas har saknats (ex. kraniet, underkäken, de långa rörbenen, höftben, skulderblad samt mellanhands- och mellanfotsben I, se Storå (2001)).

Tabell 3. Fördelning av arter och artgrupper, antal fragment och vikt (g).

Art/Artgrupp	Antal fragm.	Vikt (g)
Bäver	10	2,56
Säl	3	2,31
Älg	2	6,77
Duvhök	1	0,09
Gädda	2	0,26
Fisk	6	0,23
Stort däggdjur	6	3,7
Stort däggdjur/Mellanstort däggdjur	2	0,3
Mellanstort rovdjur	1	0,05
Mellanstort däggdjur	8	2,53
Mellanstort däggdjur/Litet däggdjur	39	4,41
Däggdjur	13	2,09
Obestämt	4	0,12
Totalt	97	25,42

Anatomisk fördelning

De kroppsregioner som har registreras för beräkning av anatomisk fördelning är huvud, hand, fot, hand/fot, bakre extremiteter, främre extremiteter, extremiteter, bål och svans. Den anatomiska representationen visas tydligast hos bävern, där alla kroppsregioner finns representerade, om än i liten omfattning (tabell 4). De benslag som påträffats från bäver är överarmsben (*humerus*), strålben (*radius*), skenben (*tibia*), finger- och tåben (*phalanges*), revben (*costa*), underkäke (*mandibula*) tinningben (*temporale*) och hjässben (*parietale*) från kraniet, samt ett fotrotsben (*T1*). Det benslag från bäver som har gått att åldersbedöma visar på en vuxen individ, äldre än 8 år gammal.

Tabell 4. Anatomisk fördelning enligt antalet fragment.

Art/Artgrupper	Huvud	Bål	Främre extremitet	Bakre extremitet	Extremitet	Hand	Fot	Hand/fot	Obestämd	Totalt
Bäver	3	1	2	1		1	1	1		10
Säl				1			2			3
Älg				2						2
Duvhöök						1				1
Fisk									6	6
Gädda	2									2
Stort däggdjur					5			1		6
Stort däggdjur/Mellanstort däggdjur					1				1	2
Mellanstort rovdjur	1									1
Mellanstort däggdjur	1	1			4				2	8
Mellanstort däggdjur/Litet däggdjur	14	3			6				16	39
Däggdjur					1				12	13
Obestämt									4	4
Totalt	21	5	2	4	17	2	3	2	41	97

Bearbetning

I benmaterialet identifierades även ett bearbetat tåben från säl (*phalanx 1 pedis*) (F414:1). Här har benskaftet (diafysen) slipats till en långsmal avrundad form vilken avslutas med ett ristat kryss i en änden (distalt) (figur 1). Möjligtvis kan benet varit en del av en artefakt.

Figur 1. Ett bearbetat ben (F414:1, t.v. sett från spetsen, t.h. sett från sidan. Foto: Emma Sjöling, SAU.

Referenser

During, E. 1998. *Kremerat skelettmateriel. Kompendium i arkeosteologi* (Otryckt). Stockholm.

Stiner, M.C., Kuhn, S.L., Weiner, S., Bar-Yosef, O. 1995: Differential burning, recrystallization, and fragmentation of archaeological bone. *Journal of Archaeological Science* 22. 223–237.

Storå, J. 2001. *Reading Bones. Stone Age Hunters and Seals in the Baltic*. Stockholm Studies in Archaeology 21. Stockholm. Diss.

Tabell 5 (nästa sida). Benlista. Förkortningar: Sida: S= vänster, D= höger; Fusionering: Prox= proximal, dist=distal.

Fnr	Ost. under-nr	Fornlämn.	Ruta	Stick	Schakt	Art	Element	Del/Kommentar/Sida/Fusionering	Antal fragm.	Vikt (g)
141	1	L2023:5903	723	1		Gädda	Quadratum	sinister	1	0,07
141	2	L2023:5903	723	1		Mellanstort däggdjur	Os longum (långt rörben)	diafys	1	0,33
141	3	L2023:5903	723	1		Mellanstort däggdjur	Cranium (skalle)		1	0,14
141	4	L2023:5903	723	1		Mellanstort däggdjur	Obestämt benslag		1	0,12
141	5	L2023:5903	723	1		Däggdjur	Obestämt benslag		1	0,08
142	1	L2023:5903	723	2		Mellanstort däggdjur	Os longum (långt rörben)	diafys	2	0,75
143	1	L2023:5903	723	3		Fisk	Obestämt benslag		1	0,05
143	2	L2023:5903	723	3		Fisk	Obestämt benslag		1	0,03
143	3	L2023:5903	723	3		Duvhök	Carpometacarpus	del av proximal; sinister	1	0,09
143	4	L2023:5903	723	3		Bäver	Humerus (överarmsben)	proximal; ljusbrun (dock bränt); fusionerad (>8 år)	1	0,56
143	5	L2023:5903	723	3		Mellanstort rovdjur	Dens (tand)		1	0,05
143	6	L2023:5903	723	3		Mellanstort däggdjur/Litet däggdjur	Metapodium/os longum (mellanhands-/mellanfotsben/långt rörben)	diafys	2	0,17
143	7	L2023:5903	723	3		Mellanstort däggdjur/Litet däggdjur	Obestämt benslag		2	0,1
143	8	L2023:5903	723	3		Obestämt	Obestämt benslag		4	0,12
144	1	L2023:5903	724	1		Mellanstort däggdjur/Litet däggdjur	Cranium (skalle)		1	0,05
145	1	L2023:5903	724	3		Däggdjur	Obestämt benslag	huggspår (strieringar/streck)	1	0,4
146	1	L2023:5903	725	1		Gädda	Dentale	sinister	1	0,19
146	2	L2023:5903	725	1		Bäver	Phalanx 1 manus (fingerben 1)	Intakt; fusionerad proximalt och distalt	1	0,21
146	3	L2023:5903	725	1		Bäver	Temporale, os (tinningben)	porus et neatus accusticus ext; sinister	1	0,14
146	4	L2023:5903	725	1		Bäver	Phalanx 1 (Finger-/tåben)	distal; fusionerad proximalt och distalt	1	0,09
146	5	L2023:5903	725	1		Bäver	Costa (revben)		1	0,14

146	6	L2023:5903	725	1	Älg	Tibia (skenben)	diafys med foramen neutr.; passning med fragment F147:1; sinister	1	3,03
146	7	L2023:5903	725	1	Stort däggdjur	Os longum (långt rörben)	diafys	1	1,08
146	8	L2023:5903	725	1	Mellanstort däggdjur/Litet däggdjur	Cranium (skalle)		1	0,04
146	9	L2023:5903	725	1	Mellanstort däggdjur/Litet däggdjur	Metapodium/os longum (mellanhands- /mellanfotsben/långt rörben)	diafys	1	0,09
147	1	L2023:5903	725	2	Älg	Tibia (skenben)	diafys; passning med fragment F146:6; sinister	1	3,74
147	2	L2023:5903	725	2	Bäver	T1 (fotrotsben)	sinister	1	0,3
147	3	L2023:5903	725	2	Stort däggdjur/Mellanstort däggdjur	Metapodium/os longum (mellanhands- /mellanfotsben/långt rörben)	diafys	1	0,12
147	4	L2023:5903	725	2	Stort däggdjur/Mellanstort däggdjur	Obestämt benslag		1	0,18
147	5	L2023:5903	725	2	Mellanstort däggdjur/Litet däggdjur	Vertebra (kota)		1	0,17
147	6	L2023:5903	725	2	Mellanstort däggdjur/Litet däggdjur	Cranium (skalle)		1	0,05
147	7	L2023:5903	725	2	Mellanstort däggdjur/Litet däggdjur	Metapodium/os longum (mellanhands- /mellanfotsben/långt rörben)	diafys	1	0,12
148	1	L2023:5903	725	3	Fisk	Obestämt benslag		1	0,04
148	2	L2023:5903	725	3	Mellanstort däggdjur/Litet däggdjur	Costa (revben)	ev. bäver	1	0,18
148	3	L2023:5903	725	3	Bäver	Parietale, os (hjässben)	mot occipitale	1	0,18
148	4	L2023:5903	725	3	Bäver	Mandibula (underkäke)	ramusfr.	1	0,09
148	5	L2023:5903	725	3	Mellanstort däggdjur/Litet däggdjur	Cranium (skalle)	+ ev. mandibula	11	1,72
148	6	L2023:5903	725	3	Mellanstort däggdjur/Litet däggdjur	Costa (revben)		1	0,1

148	7	L2023:5903	725	3	Mellanstort däggdjur/Litet däggdjur	Metapodium/os longum (mellanhands-/mellanfotsben/långt rörben)		1	0,16
148	8	L2023:5903	725	3	Mellanstort däggdjur/Litet däggdjur	Obestämt benslag		9	0,66
149	1	L2023:5903	725	4	Fisk	Obestämt benslag		1	0,05
149	2	L2023:5903	725	4	Bäver	Tibia (skenben)	prox-medial diafys; dexter	1	0,4
149	3	L2023:5903	725	4	Bäver	Radius (strålben)	diafys	1	0,45
149	4	L2023:5903	725	4	Mellanstort däggdjur/Litet däggdjur	Obestämt benslag		1	0,53
149	5	L2023:5903	725	4	Mellanstort däggdjur/Litet däggdjur	Obestämt benslag		2	0,08
185	1	L2023:5903		160	Däggdjur	Metapodium/os longum (mellanhands-/mellanfotsben/långt rörben)		1	0,13
185	2	L2023:5903		160	Däggdjur	Obestämt benslag		1	0,17
414	1	L2022:6581		387	Säl	Phalanx 1 pedis (tåben 1)	diafys; bearbetad, del av artefakt?: tillslipat diafys (benskaft) med avhuggen ände och snitt (i form av ett kryss) i den andra, avsmalnande änden.	1	0,38
425	1	L2022:6581		387	Säl	Metatarsus (mellanfotsben)	distal + diafys (fusionerad); Adult; Obestämd särlart	1	1,63
427	1	L2022:6581		387	Säl	Fibula (vadbena)	diafys; Obestämd särlart	1	0,3
520	1	L2023:5903		160	Fisk	Obestämt benslag		1	0,05
533	1	L2023:5903		160	Mellanstort däggdjur/Litet däggdjur	Obestämt benslag		1	0,04
534	1	L2023:5903		160	Mellanstort däggdjur/Litet däggdjur	Obestämt benslag		1	0,04
554	1	L2022:6581		269	Fisk	Obestämt benslag		1	0,01
554	2	L2022:6581		269	Stort däggdjur	Os longum (långt rörben)	passningar; ev. huggspår	2	1,06

558	1	L2023:5903			269	Mellanstort däggdjur/Litet däggdjur	Metapodium/os longum (mellanhands-/mellanfotsben/långt rörben)	diafys	1	0,11
573	1	L2023:5903			269	Stort däggdjur	Metapodium/os longum (mellanhands-/mellanfotsben/långt rörben)	diafys	1	0,19
662	1	L2023:5903			646	Stort däggdjur	Metapodium (mellanhands-/mellanfotsben)	diafys	1	0,97
669	1	L2023:5903			646	Däggdjur	Obestämt benslag	sannolikt från ett och samma ben	7	0,85
691	1	L2022:6581			302	Mellanstort däggdjur	Vertebra (kota)	arcus	1	0,34
749	1	L2022:6581			309	Mellanstort däggdjur	Os longum (långt rörben)	diafys	1	0,45
753	1	L2022:6581			309	Däggdjur	Obestämt benslag		1	0,2
766	1	L2022:6581			302	Stort däggdjur	Metapodium/os longum (mellanhands-/mellanfotsben/långt rörben)	diafys	1	0,4
767	1	L2022:6581			302	Däggdjur	Obestämt benslag		1	0,26
768	1	L2022:6581			302	Mellanstort däggdjur	Obestämt benslag	ledyta	1	0,4

VEDLAB

Vedanatomilabbet

Vedlab rapport 23091

**Vedartsanalyser på material från Södermanland,
Nyköping L2022:6581 och 2023:5903.**

Adress:
Box 178
791 24 FALUN

Telefon:
070 34 00 645
E-post: vedlab@vedlab.se

Bankgiro:
5713-0460
www.vedlab.se

Organisationsnr:
650613-6255

VEDLAB

Vedanatomilabbet

Vedlab rapport 23091

2023-11-20

Vedartsanalyser på material från Södermanland, Nyköping L2022:6581 och 2023:5903.

Uppdragsgivare: Ingeborg Svensson/Sörmlands Arkeologi AB

Arbetet omfattar fyra kolprov från boplatsslämningar. Dateringarna kan komma att hamna från mellaneneolitikum och framåt.

Proverna innehåller kol från asp, gran, hassel och tall. Ett par prov innehåller också små fragment av tallbarr. Barren bedömde jag som för små för datering.

Härden bör ge en tillförlitlig datering. Lite lurigare med störhålen då innehållet är blandat och det inte säkert går att säga att kolet kommer från själva störarna. Förekomsten av gran i materialet talar för att dateringarna kan komma att bli något yngre än mellaneneolitikum.

Analysresultat

Anl.	ID	Anläggnings- typ	Prov- mängd	Analyserad mängd	Trädslag	Utplockat för ¹⁴ C-dat.	Övrigt
141	726	Härd	29,8g	3,6g 27 bitar	Asp 3 bitar Hassel 24 bitar	Hassel 41mg	
403	742	Störhål	37,4g	<0,1g 4 bitar	Gran 1 bit Tall (kvist) 2 bitar Tallbarr 1 bit	Tall (kvist) 6mg	
754	760	Störhål	5,5g	<0,1g 3 bitar	Tall 2 bitar Tallbarr 1 bit	Tall 5mg	
746	775	Störhål	12,7g	0,2g 5 bitar	Tall 3 bitar Bark/Näver 2 bitar	Tall (kvist) 22mg	

Erik Danielsson/VEDLAB
Box 178
791 24 FALUN
Tfn: 070 34 00 645
E-post: vedlab@vedlab.se
www.vedlab.se

De här trädslagen förekom i materialet

Art	Latin	Max ålder	Växtmiljö	Egenskaper och användning	Övrigt
Asp	<i>Populus tremula</i>	120 år	Inte så kräsen vad gäller jordmån	Lätt och porös ved. Lätt att klyva. Tålig mot röta. Stängselstolpar, båtar takspån	För lövtäckt och barkbröd.
Gran	<i>Picea abies</i>	350 år	Trivs på näringsrika jordar. Tål beskuggning bra och konkurrerar därför lätt ut andra arter	Lätt och lös men ganska seg ved. Ofta rakvuxen. Ganska motståndskraftig mot röta. Stolpar golvbrädor störrar lieskaft, korgar	Bark till taktäckning. Granbarr till kreatursfoder
Hassel	<i>Corylus avellana</i>	60 år	Ganska krävande på jordmån. Vill gärna ha ljus men tål beskuggning tex i ekskog	Bildar lätt långa raka sega spön som använts till korgar och tunnband	Vanligt träd på lövängar
Tall	<i>Pinus sylvestris</i>	600 år	Anspråkslös men trivs på näringsrika jordar. Den är dock ljuskrävande och blev snabbt utkonkurrerad från de godare jordarna när granen kom	Stark och hållbar. Konstruktionsvirke, stolpar, pålar, båtbygge, kärl (ej för mat) takspån, tjärblöss, träkol, tjärbränning	Underbarken till nödmjöl, årsskott kokades för C-vitaminerna. Även som kreatursfoder

Uppgifter om maximal ålder, växtmiljö, användning mm är hämtade ur: Holmåsén, Ingmar Träd och buskar. Lund 1993. Gunnarsson, Allan Träden och människan. Kristianstad 1988. Mossberg, Bo m.fl. Den nordiska floran. Brepol, Turnhout 1992.

Vedartsanalysen görs genom att studera snitt- eller brottytor genom mikroskop. Jag har använt stereolupp Carl Zeiss Jena, Technival 2 och stereomikroskop Leitz Metalux II med upp till 625 gångers förstoring. Mikroskopfoton är tagna med Nikon Coolpix 4500. Referenslitteratur för vedartsbestämningen har i huvudsak varit Schweingruber F.H. Microscopic Wood Anatomy 3rd edition och Anatomy of European woods 1990 samt Mork E. Vedanatomi 1946. Dessutom har jag använt min egen referenssamling av förkolnade och färskas vedprover.

Bilaga 8, ^{14}C -analys

Uppsala 2024-01-04

UPPSALA
UNIVERSITET

Ångströmlaboratoriet
Tandemlaboratoriet

Kol-14 gruppen

Besöksadress:
Ångström Laboratoriet
Lägerhyddsvägen 1

Postadress:
Box 529
751 21 Uppsala

Telefon:
018 – 471 3124

Hemsida:
<http://www.tandemlab.uu.se>

E-post:
radiocarbon@physics.uu.se

Ingeborg Svensson
Sörmlands Arkeologi AB
Kalkbruksvägen 2
61071 VAGNHÄRAD

Resultat av ^{14}C datering av träkol från Projekt 2308, L2022:6581 och L2023:5903, Nyköpings kommun, Södermanlands län. (p 5623)

Förbehandling av träkol:

1. Synliga rottrådar borttages.
2. 1 % HCl tillsätts (10 h, under kokpunkten) (karbonat bort).
3. 1 % NaOH tillsätts (10 h, under kokpunkten). Löslig fraktion fälls genom tillsättning av konc. HCl. Fällningen som till största delen består av humusmaterial, tvättas, torkas och benämns fraktion SOL. Olöslig del, som benämns INS, består främst av det ursprungliga organiska materialet. Denna fraktion ger därför den mest relevanta åldern. Fraktionen SOL däremot ger information om eventuella föroreningars inverkan.

Före mätningen av ^{14}C -innehållet i acceleratorn förbränns det tvättade och intorkade materialet, surgjort till pH 3, till CO_2 -gas som i sin tur grafiteras genom en Fe-katalytisk reaktion. I den aktuella undersökningen har fraktionen INS daterats.

RESULTAT

Labbnr	Prov	$\delta^{13}\text{C}_{\text{‰}}$ V-PDB	^{14}C ålder BP
Ua-81324	Projektnr 2308, L2022:6581, Provnr: 742	-26,8	184 ± 32
Ua-81325	Projektnr 2308, L2022:6581, Provnr: 760	-25,5	160 ± 30
Ua-81326	Projektnr 2308, L2022:6581, Provnr: 775	-27,3	170 ± 30
Ua-81327	Projektnr 2308, L2023:5903, Provnr: 726	-29,2	2 453 ± 32

Med vänliga hälsningar

Karl

Håkansson

Elektroniskt undertecknad
av Karl Håkansson
Datum: 2024.01.05
13:41:04 +01'00'

Karl Håkansson/Daniel Primetzhofer

Kalibreringskurvor

IOSACal v0.4.1; Atmospheric data from Reimer et al (2020)

